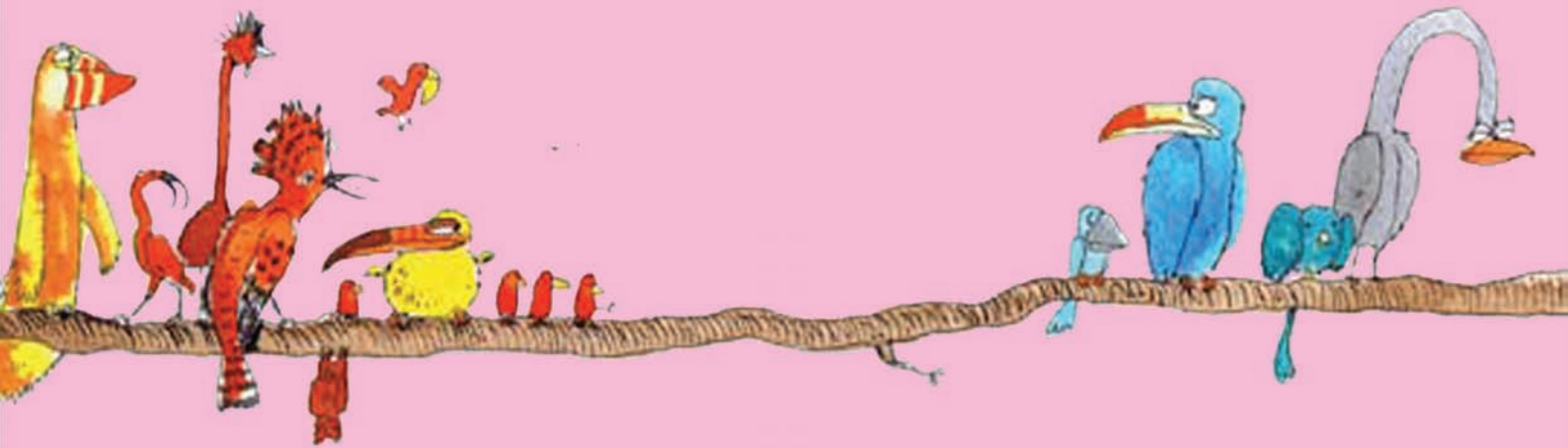

Prosjektrapport 2010 - 2012

Minoriteter og vold

Barn og mødre med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelsen

”Dine barn er ikke dine barn.

De er sønner og døtre av Livets lengsel
for seg selv.

De kommer gjennom deg, men ikke fra
deg,

Og selv om de er med deg ennå tilhører
de ikke til deg”.

Khalil Gibran

On Children

Kahlil Gibran

Your children are not your children.
They are the sons and daughters of Life's longing for itself.
They come through you but not from you,
And though they are with you yet they belong not to you.

You may give them your love but not your thoughts,
For they have their own thoughts.

You may house their bodies but not their souls,
For their souls dwell in the house of tomorrow,
which you cannot visit, not even in your dreams.

You may strive to be like them,
but seek not to make them like you.
For life goes not backward nor tarries with yesterday.

You are the bows from which your children
as living arrows are sent forth.
The archer sees the mark upon the path of the infinite,
and He bends you with His might
that His arrows may go swift and far.
Let your bending in the archer's hand be for gladness;
For even as He loves the arrow that flies,
so He loves also the bow that is stable.

”Forebyggende arbeid mot vold i barneoppdragelsen hos minoriteter er et viktig ledd i MiRA- Senterets arbeid mot vold i nære relasjoner. Det er viktig å ta hensyn til foreldreperspektiv, særlig når vi vet at mange kvinner kommer med traumer og vanskelige familieforhold. MiRA-Senteret har en omsluttende ramme for kvinner og de kan åpne opp for hvem de er, og hva de har behov for. Det norske hjelpeapparatet står overfor store utfordringer når de må takle ulike situasjoner og mennesker med forskjellig bakgrunn. Erfaringsbasert læring kan derfor være en viktig del av utdanningen til personer som jobber med mennesker med ulik kulturell bakgrunn”.

Håndboka – Sammen for barnas beste!

Forord

Barn og unge er vår fremtid. Å investere i barna skal derfor være høyeste prioritering både for foreldre og for samfunnet. Det er skremmende lesning at mange barn utsettes for vold og trakassering fra voksne, særlig når volden utføres av barnets egne foreldre. Mange undersøkelser gjennomført i regi av FNs viser at det er over 1.5 milliarder barn over hele verden som utsettes for en eller annen form for vold hvert år. Statistikken kan skjule mange mørketall fordi det er tabu i mange samfunn å snakke åpent om vold mot barn og mange familier fortsatt praktiserer fysisk avstraffelse for å irettesette deres barn. Disse foreldrene definerer ikke deres handlinger som vold, tvert i mot argumenter mange med at det er den riktige måte å sette grense for barna. Det internasjonale samfunn har begynt å bli bevisst på konsekvenser av vold i oppdragelsen og satser høyt på forebyggende arbeid på feltet.

En norsk undersøkelse har vist at barn og unge med foreldre som har immigrert til Norge oftere blir utsatt for grov vold fra egne foreldre. I familier med bakgrunn fra ikke-vestlige land, rapporteres det om mer voldsbruk fra mor enn fra far. Det er oppsiktsvekkende lesning. Og vi må handle nå!

MiRA-Senteret har tatt funnene i forskjellige undersøkelser alvorlig og har jobbet systematisk med mødre med minoritetsbakgrunn for å forbygge vold i oppdragelsen. Vi håper at et langsiktig og målrettet arbeid med mødre kan bidra til et bedret oppvekstmiljø for barna og hindre at traumer og skadelige adferdsmønstre overføres fra foreldre til barn. Vi håper også at flere organisasjoner med minoritetsforankring engasjerer seg i å beskytte barna mot oppdragervold. Barneombud må komme sterkere på banen for å styrke minoritetsbarnas rettigheter og barnevern må jobbe sammen med minoritetsforeldre for å forebygge vold i oppdragelsen.

Prosjektet har vært helfinansiert av Ekstrastiftelsen helse og rehabilitering, gjennom Redd Barna. Vi setter stor pris på deres støtte, som har gjort det mulig å gjennomføre dette viktige arbeidet! Vi takker dem for tillitten de har vist oss og ser frem til videre samarbeid om nye prosjekter.

En stor takk til prosjekt-koordinator Khansa A. Ali som har jobbet utrettelig med mødre, barn og offentlig ansatte på dagtid, kveldstid og i helgene i tre år. Det har vært et krevende arbeid å skape tillitt blant minoritetsforeldre og dyrke frem en fruktbar dialog om oppdragelsesmønstre. Takk til alle foredragsholdere og mødre som har vist oss veien til et godt samarbeid med minoritetsfamilier og har investert store ressurser for at prosjektet skal lykkes. En spesiell takk til Rupinder Kaur, Hajii Hourea, Mabel Kyei og Hanaa Eluahhabbi som viste mot og tok på seg ansvaret for å veilede andre mødre i sine lokale miljøer. Deres innsats i prosjektet er uvurderlig. Og sist men ikke minst takk til alle barn som beriket aktiviteter, spredte glede og gav viktige innspill til mødre om hvordan de skal kommunisere med barna uten å kjefte eller heve stemmen.

Fakhra Salimi
Prosjektleder,
Januar 2013

Khansa Asghar Ali
Prosjektkoordinator

Rupinder Kaur
Veileder

Hourea Haji
Veileder

Innhold

Forord	4
Sammendrag	7
Kapittel 1: Introduksjon	8
Kapittel 2: Bakgrunn og målsetning	9
Kapittel 3: Målgrupper	11
3.1 Barn med minoritetsbakgrunn mellom 0 – 16 år	11
3.2 Mødre med minoritetsbakgrunn	11
3.3 Ansatte innenfor offentlig helse- og sosialsektor	11
Kapittel 4: Tilnærmingemetode	12
4.1 Bredt nedslagsfelt og varierte tilbud	12
4.2 Utvikling på flere plan	12
4.3 Fleksibilitet og brukerorientering	12
4.4 Konkrete og målrettede aktiviteter	12
Kapittel 5: Gjennomføring av prosjektet	13
5.1 Rekruttering	13
5.2 Informasjonsspredning	13
5.3 Samarbeid og utveksling av informasjon	13
5.4 Kartlegging av behov	15
5.5 Etablering av mødregrupper med fokus på vold i barneoppdragelsen	17
5.6 Kursvirksomhet for mødre	17
5.6.1 Workshop: Vold i familien	19
5.6.2 Stresshåndtering vs. bruken av vold	20
5.6.3 Relasjonsbygging – åpenhet vs. kontroll	21
5.6.4 Glade barn et mål	21
5.6.5 Hvordan bli veileder?	21
5.6.6 Interaktiv Workshop	22
5.6.7 Selvutvikling, stress og kommunikasjon	22
5.6.8 Traumer og sorg	22
5.6.9 Kurs: Kropp – følelse – tanker	23
5.6.10 Traumer og barn	23
5.6.11 Vold i nære relasjoner	23
5.6.12 Samtalegrupper: Kommunikasjon mellom mødre og hjelpeapparatet	24
5.6.13 Spontanitet og glede i hverdagen	24
5.7 Aktiviteter for mødre og barn	25
5.7.1 Aketur til Grefsenkollen og møllaparken	25

5.7.2 Interaktivt seminar på Child Planet	26
5.7.3 Tur til Norsk folkemuseum	27
5.7.4 Tur til Teknisk Museum	27
5.7.5 Sommerutflukt til Hunderfossen	27
5.7.6 Kurs og skihelg på Beitostølen	28
5.7.7 Barnekunstmuseet:	29
5.7.8 Piknik på Hovedøya	29
5.8 Veilederne	30
5.8.1 Veileder 1	30
5.8.2 Veileder 2	30
5.8.3 Veileder 3	30
5.8.4 Veileder 4	30
5.8.5 Veileder 5	31
5.8.6 Veileder 6	31
5.8.7 Veileder 7	31
5.8.8 Veileder 8	31
5.9 Aktiviteter arrangert av veilederne	32
5.10 Kursing av helse- og hjelpe personell	34
5.10.1 Kurs 1: Hva er vold? Psykiske konsekvenser ved bruken av vold i barneoppdragelse	34
5.10.2 Kurs 2: Minoritet møter majoritet – majoritet møter minoritet	34
5.10.3 Kurs 3: Sinna Mann – en historie om vold i familien	35
5.10.4 Kurs 4: Mestring av morsrollen! Hvordan takle psykiske lidelser i familien	36
5.10.5 Kurs 5: Kommunikasjon mellom minoriteter og hjelpeapparatet.	37
5.11 Nasjonal dialogkonferanse:	
Barn og mødre med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelsen	38
Kapittel 6: Resultater og resultatvurdering	52
6.1 Mødre som ressurser	53
6.2 Kompetanseheving for hjelpeapparatet	57
6.2.1 Resultatvurdering/evaluering	
kurs 1. Hva er vold? Psykiske konsekvenser ved bruken av vold i barneoppdragelse	58
6.2.2 Resultatvurdering/evaluering	
kurs 2. Minoritet møter majoritet – majoritet møter minoritet	60
6.2.4 Resultatvurdering/evaluering	
kurs 4. Mestring av morsrollen! Hvordan takle psykiske lidelser i familien	62
6.2.5 Resultatvurdering/ evaluering	
kurs 5. Kommunikasjon mellom minoriteter og hjelpeapparatet	64
6.2.6 Resultatvurdering/ evaluering Nasjonal dialogkonferanse	
– mødre og barn med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelsen.	66
Kapittel 7: Oppsummering, konklusjon og videreføring av prosjektet	67

Sammendrag

Bakgrunn for prosjektet var at forskning viste en forhøyet forekomst av vold mot barn i familier med innvandringsbakgrunn. Gjennom vårt mangeårige arbeid med psykisk helse og voldsproblematikk i minoritetsmiljøer, hadde vi erfart at mange manglet kunnskap om alternative oppdragerstrategier og hvordan fysisk avstraffelse kan virke negativt på barns psykiske helse. Videre, at det i mange tilfeller var en betydelig kommunikasjonsvikt mellom hjelpeapparat og foreldre.

Målsettingen for prosjektet var 3-delt:

1. Å kurse minoritetskvinner om alternative måter å oppdra barna på, gi dem kunnskap om stressmestring og trene dem til å bli veiledere i sine egne nærmiljøer.
2. Å gi aktivitetstilbud til barn og mødre, for å etablere gode relasjoner og bedre kommunikasjonen mellom mor og barn. Forebygge isolasjon og andre forhold som kan ha en negativ påvirkning på psykisk helse.
3. Å øke den flerkulturelle kompetansen og kunnskapen blant hjelpeapparatet, med særlig fokus på barnevern, krisesentra og helsevesen.

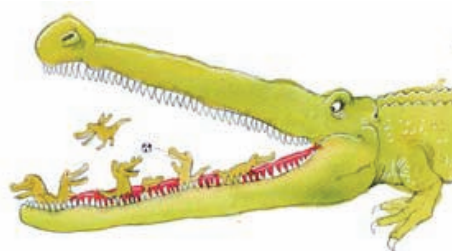
Det ble lagt stor vekt på brukermedvirkning i gjennomføringen av prosjektet, blant annet gjennom en grundig kartlegging av informasjonsbehov blant mødrene og ved å trene kvinner til å være veiledere for andre mødre gjennom lokale mødre grupper. Gjennom tre har prosjektet utarbeidet informasjonsmateriell blant annet brosjyren "Vold er ikke kjærlighet!" og en håndbok om forebygging av oppdragervold i minoritetsfamilier. Vi har kartlagt kunnskapsnivå og behov blant mødre

med minoritetsbakgrunn. Holdt kursserier for mødre, om barneoppdragelse og stresshåndtering og etablert lokale mødre grupper som har jobbet med relasjonsbyggende aktiviteter for mor og barn

Gjennom prosjektet har vi også hatt kursserie for hjelpeapparatet for å bygge deres kompetanse om flerkulturell forståelse. Vi arrangerte en Nasjonal dialogkonferanse for hjelpeapparatet og minoriteter for å avslutte hele prosjektet.

Resultater. Gjennom prosjektperioden har om lag 300 kvinner og barn vært engasjert. Det har blitt "uteksaminert" 8 veiledere, og 3 av disse har etablert lokale mødregrupper. Flere veiledere ønsker å etablere egne grupper på sikt. Om lag 260 fagpersoner har deltatt på kursserien for hjelpeapparatet og den nasjonale dialogkonferansen. Dette har bidratt til økt innsikt og forståelse for migrasjonsprosesser og minoritetsfamiliers særlige utfordringer, og slikt skapt et bedre grunnlag for kommunikasjon.

Regjeringen har sett verdien av dette arbeidet og har foreslått en videreføring av kursing av mødre i Meld. St. 6 (2012-2013) En helhetlig integreringspolitikk – mangfold og felleskap. På rapporteringstidspunkt var ikke de økonomiske forholdene avklart men vi håper allikevel at vi snart får en avklaring slik at vi kan fortsette det gode arbeidet og opprettholde den gode progresjonen til mødrene.

Kapittel 1: Introduksjon

Vold mot minoritetsbarn ble satt på dagsorden etter en rapport fra NOVA i 2007. I rapporten "Vold og overgrep mot barn og unge" ble det kartlagt at risikoen for å bli utsatt for grov vold fra foreldre er større for barn og unge med foreldre med innvandrerbakgrunn. Rapporten var basert på en selvrapporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole og kartlagt omfang, årsaksfaktorer og konsekvenser av overgrep mot barn og unge.

Rapporten viste at mødre fra ikke-vestlige land utøver fire ganger mer vold mot sine barn enn mødre med etnisk norsk bakgrunn. Rapporten trekker imidlertid ikke noen konklusjon på hva som er årsaken til denne ulikheten. I følge Statistisk Sentralbyrås rapport "Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet" er barn med innvandrerbakgrunn overrepresentert i barnevernssystemet (Statistisk Sentralbyrå, 2009). Der vises også at det er fysisk avstraffelse som ofte er grunnlag for kontakt med barnevern. Forskerne Wilde Pedersen og Hilde Pape har kartlagt årsakssammenheng i sine studier om unge voldsofre i Oslo og sier at "en liten gruppe innvandrerungdom er utsatt for alvorlig viktimisering, dels fordi de har slike risikofaktorer som også gjør norske ungdommer utsatt, men også på grunn av forhold mer direkte knyttet til deres innvandrerbakgrunn".

At marginalisering i samfunnet er en viktig faktor for mer vold blant innvandrere er også bekreftet i mange internasjonale rapporter. I rapporten "Understanding children, migration and family violence", en nasjonal rapport fra USA fra 2005, vises det at sosial marginalisering kan være å føle seg usynliggjort i et samfunn der mangfoldet ikke er representert i form av språk, religion, kleskodeks og andre kulturelle uttrykk enn det vestlige. Innvandrere føler seg fremmed i det nye landet, noen mangler kjennskap til det nye samfunnet og har

ikke nok kunnskap om lover og rettigheter. I tillegg kan det å miste sitt støttenettverk fra hjemlandet og å føle seg isolert være viktige årsaker til at foreldre lettere tyr til fysisk vold. Andre faktorer som kan føre til voldshandlinger blant innvandrerfamilier er diskriminering og post-traumatisk stress.

Den amerikanske rapporten fokuserer også på faktorer som avverger og hindrer vold blant innvandrerfamilier. I følge rapporten har innvandrerfamilier mange ressurser som forebygger voldshandlinger mot barn. For eksempel har mange innvandrere en sterk familietilhørighet og et stort sosialt nettverk de kan lene seg på. Religiøs tro og fellesskapet i et trossamfunn gir mange en følelse av tilhørighet. Nettverket og fellesskapet som disse arenaene representerer hjelper minoriteter med å håndtere utfordringer i hverdagen. Det er mange voksne i nettverket som kan stille opp for barna hvis foreldrene har det vanskelig eller svikter.

MiRA-Senteret ønsket å ta de overnevnte forskningsrapportene alvorlig ved å etablere et treårig prosjekt for å styrke og øke kunnskapen om barneoppdragelse blant mødre med minoritetsbakgrunn. Temaet var ikke nytt for oss, da vi har arbeidet med problemstillinger knyttet til minoritetsforeldre og vold i oppdragelsen siden 2000. Dette treårige prosjektet ga oss mulighet til å jobbe systematisk med problemstillingen og samle inn data som kan være nyttig i videre arbeid. Vi håper at denne rapporten kan være til inspirasjon til å utvikle flere spennende prosjekter og tiltak for å forebygge vold i minoritetsfamilier.

¹NOVA, s. 60

Kapittel 2: Bakgrunn og målsetning

MiRA-Senteret mener at det er drømmen om et bedre liv som fører folk til å reise til det nye landet. Innvandrere-foreldre jobber ofte veldig hardt for å forbedre sine økonomiske og sosiale livsvilkår og det er viktig for dem at deres barn får et bedre liv enn de hadde. Men det er ikke alle foreldre som takler de nye utfordringene. Vi har sett at mange mødre føler seg uttrygge, redde eller utilstrekkelige. Dette kan gå utover barna, i form av ukontrollert vold.

Å være i minoritet er å skille seg ut, å være i mindretall på en eller annen måte, det være seg utseende, klær, symboler som bæres, talemåte etc. Dette innebærer at minoriteter ofte får, eller risikerer å få, mer oppmerksomhet enn om de hadde vært del av majoriteten, som ikke skiller seg ut. Dette, kombinert med å skulle forholde seg til alt nytt, øker følelsen av alarmberedskap og fører til et forhøyet stressnivå. En må være på vakt for det som eventuelt vil komme, og for å kunne forsvare seg, enten med "fight, flight, eller freeze". Resultatet er trøtthet, utslitthet og problemer med å konsentrere seg om ulike oppgaver. Det paradoksale er

at for personer som kommer fra vanskelige livsvilkår, eller som bærer med seg traumer fra tidligere, vil traumene komme opp når det ytre stresset forsvinner, kroppen slapper av og det opplagrede følelsesmessige materialet kommer opp. Dette oppleves både smertefullt og skremmende. Ofte vil kontrastene mellom det en kom fra og det en kommer til bli så store, at det blir vanskelig å få verden til å henge sammen. Det blir overveldende, og ofte umulig å forstå hva som skjer. Vår erfaring med minoritetskvinner tilsier at mange ender opp med å klandre og fordømme seg selv, istedenfor å forstå at dette er naturlige reaksjonen på store forandringer.

Det er viktig å støtte minoritetsmødre, og styrke deres selvbilde. Det er også viktig å gi dem informasjon og kunnskap om det nye landet og forebygge sosial isolasjon. Mødre med minoritetsbakgrunn besitter mange ressurser og vi må prøve å styrke dem slik at de kan skape stabile familier som er tilpascningsdyktige til det nye samfunnet. Det er dette vi har forsøkt å gjøre gjennom prosjektets tre år.

Målsetningen med prosjektet ”Minoriteter og vold: barn og mødre med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelsen” var tredelt:

1. Å kurse minoritetskvinner om alternative måter å oppdra barna på, gi dem kunnskap om stressmestring og trene dem til å bli veiledere i sine egne nærmiljøer.
2. Å gi aktivitetstilbud til barn og mødre, for å etablere gode relasjoner og bedre kommunikasjonen mellom mor og barn. Forebygge isolasjon og andre forhold som kan ha en negativ påvirkning på psykisk helse.
3. Å øke den flerkulturelle kompetansen og kunnskapen blant hjelpeapparatet, med særlig fokus på barnevern, krisesentra og helsevesen.

Vi har opplevd både styrker og svakheter i oppdragsmetodikken blant minoritetsfamilier gjennom treårs-perioden. I denne avslutningsrapporten deler vi våre erfaringer med dere.

«Å være i minoritet er å skille seg ut, å være i mindretall på en eller annen måte, det være seg utseende, klær, symboler som bæres, talemåte etc. Dette innebærer at minoriteter ofte får, eller risikerer å få, mer oppmerksomhet enn om de hadde vært del av majoriteten, som ikke skiller seg ut.»

²Pape, H. & Pedersen, W., Unge voldsofre i Oslo - et innvanderproblem?, Tidsskrift Norsk Lægeforening, 1999, nr. 16: 119, s. 2321222

³Family Violence Prevention Fund & Learning Systems Group, Understanding children, migration and family violence: a national examination of the issues, 2005, tilgjengelig på <http://www.f2f.ca.gov/res/UnderstandingImmigration.pdf> (besøkt 15.12.2011)

Kapittel 3: Målgrupper

Prosjektet rettet seg mot tre primærmålgrupper:

3.1 BARN MED MINORITETSBAKGRUNN MELLOM 0 – 16 ÅR

Barnekonvensjonen slår fast barns rettigheter på de fleste områder, og artiklene 24 og 25 beskriver barns rett til hjelp som ivaretar deres fysiske og psykiske helse. I samsvar med artikkel 30 som påpeker rettighetene til barn som tilhører etniske minoriteter, ønsket MiRA-Senteret å jobbe spesielt med barn med minoritetsbakgrunn i et forebyggende helseperspektiv. Mangel på informasjon om rettigheter, kommunikasjonsproblemer med foreldre og manglende sosialt nettverk utenfor hjem og skole er noen av de bakgrunnsfaktorene som gjør at det kan være spesielt vanskelig for barn med minoritetsbakgrunn å ta kontakt med det offentlige hjelpeapparatet. MiRA-Senteret ønsket gjennom dette prosjektet å tilby minoritetsbarn ulike arenaer de kunne delta og føle seg likeverdige. Vi prøvde å legge til rette for god dialog mellom barne- og foreldregenerasjonen.

3.2 MØDRE MED MINORITETSBAKGRUNN

Vi definerer mødre med minoritetsbakgrunn både som første- og andregenerasjons innvandrerkvinner, inklusiv nyankomne flyktninger. MiRA-Senteret har over lengre tid vært vitne til hvilke negative konsekvenser kvinnes psykiske helseplager har på barna i familiene. I en del tilfeller ser vi at mors lidelser, frustrasjoner og depresjoner ”smitter” over til datter/barn. Vi ser også at døtre i mange familier både tillegges stor grad av ansvar for yngre søsken og i mange tilfeller også har store problemer med å snakke åpent om og sette ord på de vanskelighetene som familien går gjennom. I prosjektet ønsket vi å relatere denne informasjonen til oppvekstvilkår og familievold. De ulike aktivitetene hadde både et forebyggende perspektiv og et mer direkte påvirknings-perspektiv.

3.3 ANSATTE INNENFOR OFFENTLIG HELSE- OG SOSIALEKTOR

En viktig målgruppe for prosjektet var de ulike offentlige hjelpeinstansene, slik som rådgivere, helsesøstre og sosialarbeidere på skoler, barneverntjenesten samt helsestasjoner, legekontorer, og andre kommunale helseinstanser, asylmottak, sykehus, BUP, PPT osv. Det var viktig for oss å drive utstrakt samarbeid og kompetanseutveksling med disse institusjonene, og sette fokus på brukernes behov.

Det er dessverre slik at mange kvinner med minoritetsbakgrunn føler seg dårlig behandlet av hjelpeapparatet. De føler at det er mangel på kulturkompetanse og muligheter til konstruktiv dialog hos offentlige etater. Dette kan få konsekvenser for den hjelp som ytes fra det offentlige hjelpeapparatet.

Kapittel 4: Tilnæringsmetode

MiRA-Senteret har i løpet av flere års prosjektarbeid utviklet unike metoder som fungerer godt i arbeid med minoritetskvinner og barn. Den viktigste metoden er å lytte til kvinnenes egne behov og gi kvinnene en eiendomsfølelse til prosjektet. Når kvinnene selv setter premisser for arbeidet blir de engasjert i utviklingen og gjennomføringen.

4.1 BREDT NEDSLAGSFELT OG VARIERTE TILBUD

Gjennom prosjektperioden har vi arrangert en rekke aktiviteter av ulik karakter. Hensikten har vært å appellere til brukernes ulike og sammensatte behov. Til sammen har disse aktivitetene hatt en god bredde som har lagt til rette for at deltakerne kan utvikle og styrke seg på det personlige, individuelle og mellommenneskelige plan. For MiRA-Senteret har denne tilnærmingen vært både interessant og nyttig. Tilnærmingen har gitt oss ny lærdom både når det gjelder metoder i vårt videre arbeid, og om temaet vold i barneoppdragelsen i minoritetsfamilier.

4.2 UTVIKLING PÅ FLERE PLAN

Mulighetene til å delta på flere aktiviteter har åpnet for utvikling på flere plan, brukerne har fått tilfredsstilt flere behov og fått oppfølging på flere viktige områder i livet. For eksempel har det vært svært nyttig for deltakerne på veiledningskursene å delta i andre mer sosialt orienterte aktiviteter. Gjennom deltakelse i både mindre og større grupper, har mødrene knyttet sterke bånd til hverandre. Vi ser en positiv progresjon blant mange av deltakerne som konsekvens av prosjektet, i form av økt selvtillit, trygghet og bevissthet.

4.3 FLEKSIBILITET OG BRUKERO-RIENTERING

Vi har lagt forholdene til rette så godt vi har kunnet for deltakerne. Alle aktivitetene har vært gratis, og flere av deltakerne som har lang reisevei har fått reisen dekket av prosjektet. Vi opplever det som viktig å utvise fleksibilitet for å imøtekomme de som har hatt de største behovene. Mange av deltakerne i prosjektet kommer fra svært dårlige økonomiske kår. Vi har

gjennomført aktiviteter både på dagtid og kveldstid, på hverdager og i helger. Vi har arbeidet med mødre med både lang botid og kort botid i Norge, mødre som er hjemmeværende, utarbeidende og arbeidssøkende kvinner. Dette har medvirket til at vi har tilegnet oss mye ny kunnskap om de komplekse forholdene som angår minoriteter og barneoppdragelse.

Som i andre deler av MiRA-Senterets arbeid har vi også gjennom dette prosjektet vært opptatt av å betrakte brukerne som kvinner med iboende ressurser og mange har også bidratt med frivillig arbeid. Å bidra i senterets arbeid i større eller mindre grad, gir mødrene en følelse av mestring. Slik kan de gjenfinne sin egen styrke, bygge opp egen selvtillit, og bedre sitt sosiale nettverk.

4.4 KONKRETE OG MÅLRETTEDE AKTIVITETER

Alle aktiviteter og tiltak i prosjektet var konkrete og målrettede i forhold til prosjektets målgrupper.

I prosjektet har det vært et viktig siktemål å ivareta og styrke deltakernes psykiske helse. Dette hadde positive konsekvenser både for kvinnene selv og for deres barn. Kvinnene, enten de var mødre, bestemødre eller eldre søstre, hadde stort ansvar for oppdragelsen av barna i familien. Hvis disse kvinnenes psykiske helsetilstand er dårlig eller de er i en sårbar situasjon, vil det kunne ha en negativ effekt på barna. Mange unge mødre som oppsøkte MiRA-Senteret gjennom prosjektet fortalte om traumer som har oppstått som konsekvens av for eksempel deres egne mødres vanskeligheter og dårlige psykiske tilstand. Dette har gjort det vanskelig for dem å fungere som trygge omsorgspersoner overfor sine egne barn. I mange tilfeller ser vi at barn fra slike hjem gjennomlever stor grad av utrygghet, isolasjon og ensomhet. Gjennom prosjektet har vi gått inn for å forebygge psykiske vansker hos de voksne kvinnene, og støtte og veilede dem i forhold til hvordan de kan fungere som gode omsorgspersoner.

Kapittel 5: Gjennomføring av prosjekter

5.1 REKRUTTERING

Rekruttering til prosjekt-aktivitetene har foregått gjennom MiRA-Senterets etablerte nettverk. Vi har over to tusen kvinner med minoritetsbakgrunn, organisasjoner og institusjoner tilknyttet vårt landsdekkende nettverk. Vi sendte med jevne mellomrom ut informasjon om tiltakene våre per post, e-post, og oppdaterte våre nettsider om prosjektet. Kvinner som kom innom MiRA-Senteret for enten å søke krisehjelp eller delta på aktiviteter fikk informasjon om prosjektet. Erfaring viser også gode resultater i forhold til snøballmetoden; Over 1/3 av kvinnene som henvendte seg til MiRA-Senteret for krisehjelp og veiledning deltok på en eller flere aktiviteter og kurs i prosjektet.

5.2 INFORMASJONSSPREDNING

- Informasjonsmateriellet i form av brosjyrer ble utarbeidet i prosjektets første år, og oversatt til 10 språk; urdu, somalisk, tyrkisk, spansk, tamilsk, persisk, vietnamesisk, engelsk, norsk og arabisk. Informasjonsmateriellet ble distribuert til over 1500 helsestasjoner, krisesentre, skoler, organisasjoner og enkeltindivider. Dette materialet har vært av stor betydning når det gjelder rekruttering og informasjon om prosjektet.
- I andre året av prosjektet hadde vi en omfattende kampanje om bevisstgjøring om negative konsekvenser av vold mot barn. Vi produserte t-skjorter, reflekser og buttons med slagordet "Vold er ikke kjærlighet" for ungdommer. Det ble en stor suksess og mange unge jenter gikk med t-skjorter på skolen og i diverse arrangementer blant annet på Mela-festivalen der minoritetskvinner i alle generasjoner var representert.
- I tredje året av prosjektet lanserte vi håndboken "Sammen for barnas beste", på vår nasjonale dialogkonferanse "Barn og mødre med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelse". Håndboken tar for seg mange viktige tema og er beregnet på alle som ønsker å jobbe med minoritetsfamilier. Håndboken ble trykket i 3000 eksemplarer.

5.3 SAMARBEID OG UTVEKSLING AV INFORMASJON

Økt samarbeid med relevante organisasjoner og institusjoner som arbeider med tilsvarende målgrupper og problemstillinger, ble initiert i starten av prosjektet og førte til større bredde i informasjonsspredningen. Satsningen på samarbeid førte til et større og tettere nettverk, og var viktig for å skape et bredere nedslagsfelt for prosjektet. Noen eksempler på samarbeid er følgende:

Sagene helsestasjon – Gjennom prosjektet etablerte vi et tett samarbeid med bydel Sagene i Oslo. Bydel Sagene er en mangfoldig bydel med mange ulike nasjonaliteter, men også en bydel med stor variasjon når det gjelder innbyggernes sosioøkonomiske status. Bydel Sagene har mange kommunale boliger og en stor andel av dem er det minoritetsfamilier som leier. Mange kvinner og barn fra Sagene bydel deltok aktivt i prosjektet. Vi ga informasjon om prosjektet og vårt aktivitetstilbud til Sagene helsestasjon som formidlet informasjonen videre til sine brukere. Vi hadde en erfaringsutveksling om arbeid med mødre med minoritetsbakgrunn som var veldig vellykket. På helsestasjonen jobber de spesielt med familier med bakgrunn fra Somalia. Veldig mange av disse familiene har ikke råd til fritidsaktiviteter for deres barn og har blitt henvist til oss av helsestasjonen. Dette samarbeidet kommer vi til å fortsette med etter prosjektavslutning.

Enhet for psykisk helse i Bydel Søndre Nordstrand – Søndre Nordstrand har også en høy andel av minoriteter og har vært en viktig samarbeidspartner i prosjektet. Enhet for psykisk helse i Søndre Nordstrand fikk informasjon om prosjektet allerede ved prosjekts start og har videreformidlet informasjonen til sine brukere. Vi har hatt mange engasjerte deltakere og en av veilederne tilhører bydel Søndre Nordstrand. Enhet for psykisk helse besøkte oss høsten 2012, og fikk informasjon om prosjektet. De kommer daglig i kontakt med mødre med minoritetsbakgrunn og har også henvist mange til prosjektet. Dette samarbeidet fortsetter videre.

Teknisk museum – Siden en viktig del av prosjektet handlet om barn ønsket vi i å samarbeide med virksomheter som tilbyr gode og stimulerende aktiviteter for barn. Vi hadde allerede etablert et godt samarbeid med Teknisk museum i Oslo og videreutviklet dette samarbeidet gjennom prosjektperioden. Teknisk museum ga oss fine tilbud til ulike aktiviteter for mødre og barn. Museet lot oss låne møterom hvor mødrene kunne ha veiledningsseminarer mens barna hadde et aktivitetstilbud i museet. Samarbeidet med Teknisk museum har vært av stor verdi, særlig når vi ser at mange minoritetsbarn ikke besøker museer på grunn av økonomi. Teknisk museum har lovet oss å fortsette å gi gode tilbud til kvinner og barn gjennom MiRA-Senteret.

Tiltakssenteret i bydel Østensjø. – Tiltakssenteret i bydel Østensjø var en viktig samarbeidspartner. Tiltakssenterets arbeidsområde er psykisk helse og rus. Gjennom prosjektet har vi erfart at unge jenter kan komme i en vanskelig livssituasjon og bli rusavhengige. Tiltakssenteret fanger opp mange minoritetskvinner og unge jenter. Vi var på besøk hos dem for å informere om prosjektet. Vi har hatt en fin erfaringsutveksling med deres ansatte om arbeid med mødre med minoritetsbakgrunn. De har også formidlet informasjon om deres brukere som har kommet til oss enten for krisehjelp og rådgivning eller har deltatt på aktiviteter.

I tillegg har vi samarbeidet med:

- Redd Barna
- RVTS
- Barnehuset, Oslo
- Alternativ til vold
- Helsestasjoner
- Jordmorforeningen
- Psykiske helseinstitusjoner; HF Universitetssykehus, Ullevål universitetssykehus, Universitetssykehuset Aker/Gaustad, familierådgivningskontor, DPS med mer
- Institusjoner med fokus på barn; PPT-Tjenesten, BUP-tjenesten, Barnevern med mer
- Krisesentrene
- Bokollektivet
- Politiet
- NAV
- Voksenopplæringsentre
- Skoler

5.4 KARTLEGGING AV BEHOV

Fra det første året av prosjektet begynte prosjektkoordinator å kartlegge hvilke behov målgruppene for prosjektet hadde. Vi kartla både henvendelsene vi fikk gjennom veiledningstilbudene relatert til prosjektet og gjennom deltagere på aktiviteter. Dette resulterte i blant annet temaer som ble tatt opp i håndboka og i kursvirksomhet

Et viktig spørsmål som dukket opp flere ganger var dette; hvordan definerer vi oppdragervold og hvilken rolle spiller kulturbakgrunn for å ty til fysisk avstraffelse av barn? Gjennom flere diskusjoner med mødre og veiledere i prosjektet ble vi klar over at mange foreldre er av den oppfatning at det er nødvendig å bruke fysisk avstraffelse for å irettesette eller rettlede sine barn. Foreldre korrigerer og kontrollerer barnets oppførsel gjennom oppdragervold uten å værebevisst på de negative konsekvenser volden medfører barna.

Oppdragervold defineres generelt som fysisk tvang som medfører smerte men ingen skade, og der intensjonen er å korrigere/kontrollere barnets oppførsel. Vi ønsket å ta opp tema relater til psykisk vold også, og har tatt utgangspunkt i Redd Barnas definisjoner på fysisk og psykisk vold

Fysisk vold - Fysisk vold innebærer at en voksen person påfører et barn smerte, kroppslig skade eller sykdom. Fysisk straff kan være en handling fra en voksen med intensjon om å påføre et barn smerte eller fysisk ubehag.

Psykisk vold - Psykisk vold er alle måter å skade, skremme eller krenke på som ikke er direkte fysisk i sin natur, eller måter å styre eller dominere andre på. Psykisk straff kan skje gjennom verbal vold, latterliggjøring, isolering og ignorering av barnet. Psykisk straff kan være å skjelle ut barnet, fortelle det hvor udugelig og lite verdt det er eller å overse barnet fullstendig.

Seksuell vold/overgrep - En seksuell handling som krenker barnets integritet. Handlingen baserer seg på overgriperens behov og inneholder ofte momenter av vold, tvang eller trusler.

Det regnes også som vold mot barn når de er vitne til vold i hjemmet. Det var bred enighet blant prosjektdeltakere at kultur ikke er en statisk gjenstand og den endrer og utvikler seg hele tiden. Når man flytter til det nye landet påvirker den nye kulturen og skaper endringer i både familiemønster og oppdragelsesmetoder. De fleste foreldre prøver å tilpasse sine barneoppdragelsesmåter til det nye samfunnets forhold. For at de skal lykkes er det viktig at hjelpeapparatet er bevisst på deres situasjon og stiller seg åpen for å tilby hjelp og støtte.

Kartlegging av kunnskapsnivå hos mødre hjalp oss å bygge et tilpasset kursopplegg.

Vi har også i løpet av prosjektperioden delt ut spørreskjemaer til kvinner som har deltatt på kurs/aktiviteter for å få mer kunnskap om hva slags behov kvinnene har. I løpet av de første to årene har vi fått inn ca 48 svar. Spørsmål og respons beskrives under.

Trenger du hjelp/informasjon om norske forhold til å oppdra ditt/ dine barn?

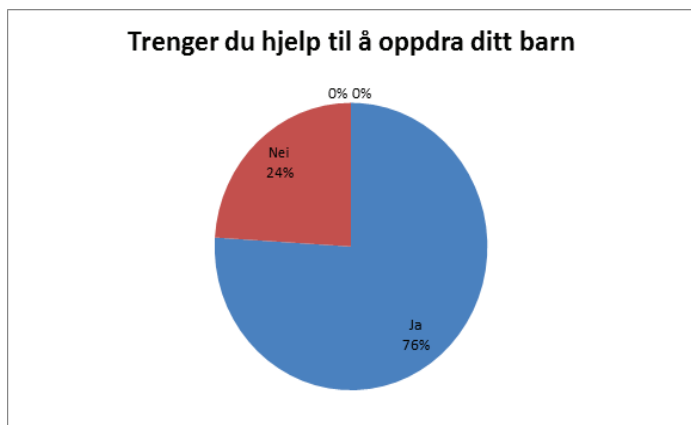

Diagram 1

En stor andel av kvinner svarte ja til at de trengte hjelp og informasjon. De fleste svarte at de trengte hjelp og informasjon om blant annet å:

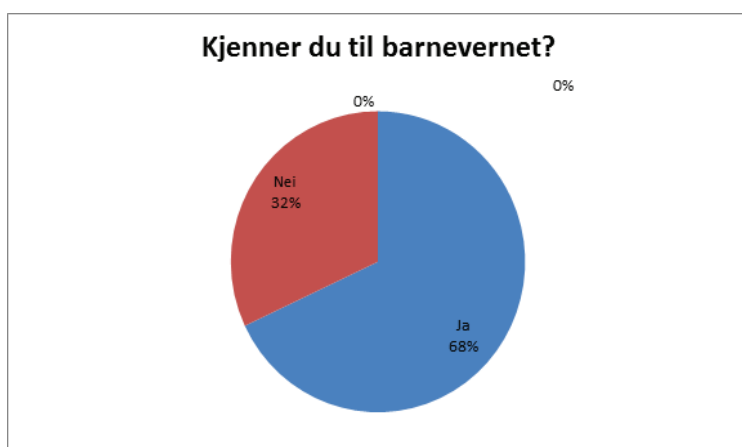
”Oppdra barna på ”riktig” måte. Hva kan jeg gjøre for at barna har det bra her i landet?”

”Lære barna mine hvordan de skal leve i det norske samfunnet uten å miste sin identitet”

”Passe på at barnet mitt blir ”bra” barn og ikke havner i et dårlig miljø”.

Kjenner du til barnevernet?

Diagram 2.

Det var 68 prosent av kvinnene som kjente til barnevern-sinstitusjon, de resterende 32 prosentene som ikke hadde kjennskap til barnvernet ønsket mer informasjon. Da vi spurte om deres inntrykk av barnevernet svarte kvinnene følgende:

”Jeg vil lære mer om barnevernet, det er viktig. Fint om vi kan ha kurs på MiRA-Senteret med barnevernet”

”Jeg hører at det ikke er bra, de tar ofte barna fra deg”

”Jeg har kontakt med dem, men vil gjerne vite mer om dem. Jeg får ikke mye informasjon fra dem”

”Jeg har hørt at barnevernet hjelper barna som trenger hjelp. Jeg har også hørt at noen ganger tror de ikke på barn som er i en nødssituasjon. Jeg føler at noen ganger blander de seg inn i innvandrerfamiliers liv som egentlig ikke trenger dem, og jeg føler at de ødelegger dem”

Det er tydelig fra svarene vi fikk fra kvinnene at menin-gene om barnevernet er delte og at det er mange mødre som bekymrer seg for barnevernet.

Hvilke erfaringer har du med skolen i forhold til å oppdra ditt/ dine barn?

Dette er noen av svarene vi fikk på dette spørsmålet:

”Jeg har masse god erfaring. Jeg blir forstått og hørt når vi snakker om hva barna mine trenger og hvordan skolen kan hjelpe og støtte dem”

”Jeg har ikke mye erfaring”

”Mine barn gjør bra på skolen og jeg har god erfaring med skolen.”

”Skolen er klar for å hjelpe oss når vi trenger det”

”Jeg har ikke mye erfaring, og har aldri hatt noe direkte kontakt i forhold til mine barn”

En av de viktige målsetningene for prosjektet var å bevisst-gjøre kvinnene på deres rolle i barneoppdragelse og særlig følge opp barna på skole og fritidsaktiviteter. Svaret på spørsmålet om kontakten med skolen viste også at erfarin-gene er delte, og mange av mødrene trengte assistanse i tilknytning til sin kontakt med skolen.

Deltar ditt/ dine barn i fritidsaktiviteter?

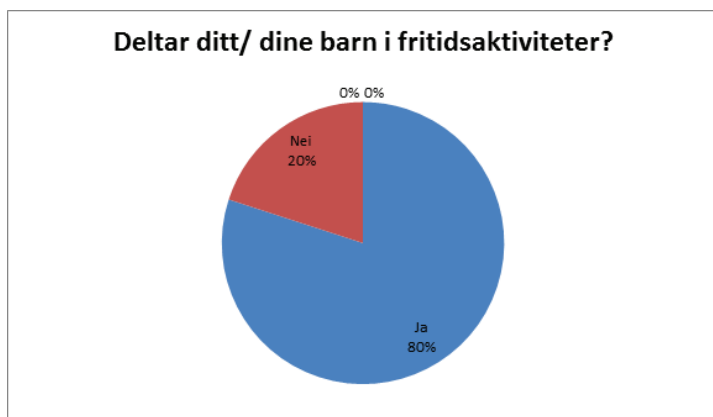

Diagram 3.

Definisjon av fritidsaktiviteter varierte ganske mye blant kvinnene som svarte på spørsmålene. For mange kvinner var ikke det organiserte tilbudet det eneste viktige for barna, mange fokuserte på å besøke venner og slektninger som en viktig fritidsaktivitet. Selv om mange mødre sa ja til at deres barn deltar på fritidsaktiviteter ønsket de mer tilbud i regi av staten/kommunen. I forskjellige bydeler finnes det ikke fritidsklubber. Det var også et sterkt ønske om en bedre tilpasning av fritidstilbudet, med egne aktiviteter for jenter. En del av mødrene mente også at deres barn ikke hadde så mye tid, da de måtte ha tid til for eksempel å følge koranundervisning. Gjennom spørreundersøkelsen og intens møtevirksomhet kartla vi flere forskjellige typer behov som var veiledende for vår videre utvikling av prosjektet.

5.5 ETABLERING AV MØDREGRUPPER MED FOKUS PÅ VOLD I BARNEOPPDRAGELSEN.

En viktig del av prosjektet har bestått i å opprette egne mødre- og barngrupper. Det var flere kvinner som viste interesse for å etablere mødregrupper, men av ulike personlige årsaker kunne de ikke gjennomføre dette. Mange kvinner deltok på noen av mødregruppene mens andre fortsatt i hele prosjektperioden. Mot slutten av prosjektet har vi hatt en solid gruppe av mødre bestående av åtte kvinner som også er blitt veiledere (les senere i rapporten). Mødregruppene har vært med på å arrangere og gjennomføre forskjellige typer aktiviteter og kurs i prosjektet.

Vi har hatt interaktive grupper hvor mødrene og barna har deltatt sammen og diskutert spørsmål rundt barneoppdragelse både fra barnets perspektiv og mødrenes perspektiv. Disse møtene har vært empowermenttrettete og har bedret kommunikasjonen mellom barn og mødre. Når barna har ønsket en viss atferd fra mødrene og har stilt kloke spørsmål, har mødrene blitt nødt til å stille spørsmål ved sine egne handlemønstre. I etterkant har mødrene diskutert disse spørsmålene med andre mødre. Gjennom aktivitetene, har mødre og barn fått muligheten til å leke sammen og styrke familiebandene, samtidig som de har knyttet nye vennskapsbånd til andre barn og mødre i gruppen.

Denne delen av prosjektet har vært viktig for å bygge ulike nettverk, motivere mødre til å tenke annerledes, bygge opp gode relasjoner mellom mødre og barn, og mødre seg i mellom. Slik har vi forhindret en negativ utvikling der foreldrenes fravær i barnets liv ofte fører til at mindreårige med minoritetsbakgrunn lider under psykiske og fysiske belastninger. Vi har også nådd ut til minoritetskvinner som av ulike grunner er hjemmeverende eller som på andre måter har en marginalisert rolle i storsamfunnet. Mødregruppene har ført mange av dem sammen og styrket deres samhold.

Det langsiktige perspektivet har blitt ivarettatt gjennom at mødrene har fått delta i sosiale nettverk og på aktiviteter som har gjort dem i stand til å endre egne forutsetninger for egne handlemønstre.

5.6 KURSVIRKSOMHET FOR MØDRE

Vi har i løpet av prosjektperioden hatt 18 kurs for mødre. Det har vært 20 mødre som har fulgt disse kursene i løpet av de tre årene. Mødrene har hatt bakgrunn fra Pakistan, India, Somalia, Bosnia, Ghana, Uganda, Sri Lanka, Marokko, Tunisia og Chile. Kursene har vært en viktig del av prosjektet og vi har trent kvinner med minoritetsbakgrunn til å bli veiledere i sine egne lokalmiljø. Gjennom tre års trening og kursvirksomhet er mange av disse kvinnene blitt i stand til å opprette egne mødregrupper og nettverksgrupper på lokalt plan, hvor kvinner kommer sammen og diskuterer tema som barneoppdragelse, oppvekstvilkår og hvordan ivareta barnas rettigheter på en best mulig måte.

Å trene kvinner med minoritetsbakgrunn til å bli selvstendige veiledere har ført til at det forebyggende arbeidet vil leve videre også etter at prosjektperioden er avsluttet. Veilederne er etter prosjektets slutt fortsatt tilknyttet MiRA-Senterets nettverk, og får videre veiledning av senteret ved behov.

I begynnelsen var det flere kvinner som ønsket å bli veiledere og deltok på forskjellig kurs. I løpet av kursene bestemte tre av kvinnene at de skulle ta skrittet fullt ut og lede sine egne grupper. En av kvinnene leder en arabisktalende gruppe, den andre leder en gruppe med kvinner fra Pakistan, Sri Lanka, India og Bangladesh, og den tredje leder en gruppe med kvinner fra latin-Amerika og Afrika (les mer senere i rapporten). I tillegg til disse kvinnene, er det fem andre kvinner som er klare til å starte egne grupper etter prosjektslutt. Det har vært intensiv kursvirksomhet for mødre, slik at kvinnene kan arbeide selvstendig på feltet.

Et viktig prinsipp for prosjektet har vært brukermedvirkning. Derfor har mødrene selv bestemt tema for kursene. Hva vil det si å være streng, var et av spørsmålene som kvinnene tok opp under disse kursene. Noen mente det var nødvendig å være streng; det viste hvor glad man var i barnet. En kvinne refererte til sin egen erfaring fra barndommen hvor hun sa at når hennes mamma var streng så visste hun at hun ble beskyttet og at hun ble elsket av moren. Hennes oppfatning var at ved å være streng og sette tydelig grenser så viste man hvor glad man var i barnet. Noen var uenige og mente at det er viktig å sette grenser, men samtidig ikke overstyre barnet fullstendig. En annen kvinne fortalte om sin egen barndom hvor hun ble behandlet annerledes enn brødrene sine fordi hun var jente og hadde strengere regler å forholde seg til. Hun har nå både voksne og yngre barn, hvor hun har prøvd å ikke gjøre samme feil som moren hennes gjorde.

Et annet tema som ble tatt opp var det med å komme til Norge, og ikke ha storfamilien rundt seg lenger. Her i Norge har barna bare foreldre som tilknytningspersoner, til

barna eventuelt begynner på barnehage eller skole, mens i hjemlandet så kan disse tilknytningspersonene også være tanter, onkler, besteforeldre og lignende. Man føler da at man har enda større ansvar for å passe på at barna får behovene dekket. En mor fortalte at hennes egne erfaringer gjorde henne til den moren hun er i dag, men at hun samtidig har opplevd at det er veldig annerledes å oppdra barn her i Norge enn i hennes tidligere hjemland.

En av kvinnene syntes det var spesielt vanskelig å skulle snakke med barna om kropp og seksualitet. Hun synes det var veldig dumt at barn i Norge begynner å lære om sex allerede i 5.klasse. Det ble stor uenighet i gruppen da noen mente at det var veldig bra at barna fikk den slags informasjon i en tidlig alder, noe de ikke fikk som barn. Det var viktig med informasjon, men at den ikke skulle komme i en altfor tidlig alder, da hun mente at for mye informasjon kunne bidra til at barna begynte å eksperimentere med sex for tidlig.

Dette var de problemstillingene kvinnene mente var mest relevante:

- Hvordan viser man barna at de er elsket? (Er det viktigste å være streng, eller handler det om å sette tydelige grenser?)
- Forskjeller i barneoppdragelse for jenter og gutter
- Hvordan oppdra barn i Norge - uten storfamilien rundt seg?
- Hvordan oppdra barn når hovedansvaret er hos mor mens far er lite inkludert?
- Påvirkning av barna innefor barnehage og skole
- Vanskeligheter med å skulle være åpen overfor barna om kropp og seksualitet

5.6.1 WORKSHOP: VOLD I FAMILIEN

Vi ønsket å ta opp temaet vold i familien tidlig i prosjektet. Som et utgangspunkt for workshop'en, viste vi filmen Sinnamann som er basert på Redd Barnas arbeid. Prosjektkoordinator Khansa Ali ledet workshopen. Det var en gruppe på fem kvinner som så Sinna Mann sammen. Sinna Mann er en tegnefilm om en liten gutt som heter Boy. Boy opplever at faren utøver vold mot moren, og selv om moren prøver å beskytte Boy klarer hun det ikke helt. Vi ser i filmen hvordan Boy har skyldfølelse på grunn av oppførselen til faren. Han tror at det er hans skyld at faren forvandler seg til "Sinna-mannen".

Etter filmen hadde vi en samtale hvor kvinnene fortalte om sine erfaringer med å leve med vold i familien. En av kvinnene fortalte at hun selv hadde levd i et slikt forhold som moren til Boy levde i, men hun kom seg ut av forholdet. Hun fortalte at det var veldig fint for henne å se filmen, for hun hadde ikke tenkt på hvordan det at hun opplevde vold påvirket barna. Hun sa at selv om hun hadde prøvd å skjerme ungene sine, så har de helt sikkert fått med seg mer enn hun var klar over. Kvinnene uttrykte at det var fint å kunne se en film hvor du får se volden og dens konsekvenser fra et barns synspunkt. For ofte når man er i en slik situasjon glemmer man at barn får med seg mye mer enn man tror og at det er viktig at man ivaretar også deres følelser

5.6.2 Stresshåndtering vs, bruken av vold

Vi planla en serie med tre kurs ledet av gestaltterapeut Tom Sydhagen. Tema for kursene var:

1. Stresshåndtering vs. voldsbruk
2. Relasjonsbygging – åpenhet vs. Kontroll
3. Glade barn et mål.

Kurset ble holdt i september 2010, i MiRA-Senterets lokaler med kursleder gestaltterapeut Tom Sydhagen. Det var en gruppe på 9 kvinner som deltok på kurset. Kursdeltagerne gav uttrykk for at det mest utfordrende med å oppdra barn i Norge var grensesetting. Det var viktig å legge merke til at det var en felles forståelse hos de fleste av kvinnene at deres måte å oppdra barn på ble sett på som annerledes enn den norske, og de ønsket derfor å kunne diskutere hva som var likhetene og ulikhetene mellom disse to måtene å oppdra barn på.

Kvinnene var enige om at det å bruke vold mot barn var uakseptabelt, men noen av kvinnene innrømmet at de kjente noen som slo barna sine.

Det ble en god diskusjon i gruppen rundt det med grensesetting og at man i en stresset hverdag med mange barn lett kan falle i noen feller som verken er positive for en selv eller barna.

Kursleder avsluttet med å lage en figur på tavlen som kunne være til hjelp med tanke på grensesetting og barneoppdragelse mer generelt. Den viste at både foreldre og barn kan oppfylle rollen som foreldre, voksen og barn. Kvinnene synes det var veldig spennende og de kjente igjen de forskjellige rollene de selv har i møte med sine barn. Det ble lett humring når en fortalte at hun har aldri tenkt på det slik før, men når hun er veldig stresset så kan hun komme på samme nivå som barnet.

5.6.3 RELASJONSBYGGING – ÅPENHET VS. KONTROLL

Det er mye fokus på streng kontroll i barneoppdragelsen i minoritetsfamilier. Vi ønsket gjennom prosjektet å sette fokus på relasjonsbygging og åpenhet i barneoppdragelse. 5.oktober 2010 arrangerte vi kurs med gestaltterapeut Tom Sydhagen for å diskutere temaet.

Det var en gruppe på 11 kvinner som deltok på kurset. På dette kurset fikk vi med oss flere deltagere som ønsket å være med, men som ikke hadde hatt muligheten til å være med på de tidligere kursene. Denne gangen ble det derfor en ny introduksjonsrunde med litt repetisjon fra forrige gang.

Mange av kvinnene var enige om at for dem så har det vært vanlig å ikke sette mange grenser i forhold til små barn, men at når barna, og da kanskje spesielt jentene, når pubertetsalder er det på tide å sette grenser. Det ble diskutert at denne oppdragelsesmetoden kan bli sett av skole og barnevern som kontroll av barna. En av grunnene til at man ikke ønsker å være for streng er at man ønsker at barna skal være trygge på foreldrene og vite at de er glade i dem. En av mødrene var veldig uenig i dette, og fortalte at hun satte grenser for sine barn fra de var små slik at de ikke skulle bli forvirret når de ble eldre. Det ble en interessant diskusjon om ulike måter man bygger relasjoner til barn; noen tror at de må gå med på alt barna vil for at de skal være trygge på foreldrene sine, mens andre synes det var greit at det ble satt noen bestemte rammer allerede fra de er små.

En av deltakerne, en ung gravid kvinne som kom i følge med sin mor, gav uttrykk for at hun gjennom kurset hadde fått mye nyttig kunnskap om å være forelder og at det innebærer et stort ansvar å være mor. Hun var glad for muligheten til å delta på dette kurset.

5.6.4 GLADE BARN ET MÅL

Det siste kurset i serien med gestaltterapeut Sydhagen var Glade barn et mål som ble holdt 19.oktober 2010. Dette ble en fin avslutning med repetisjon av noen av de hovedtemaene som hadde blitt tatt opp på de tidligere kursene. Det ble snakket om at ingen foreldre vil barna sine noe vondt, men at man noen ganger ubevisst kan gjøre ting som skader barna. Alle ønsker å ha glade barn som har det bra. Før vi avsluttet helt hadde vi en evalueringsrunde av kursrekken hvor kvinnene ga positiv tilbakemelding.

Alle kvinnene ønsket å fortsette å delta på kursene også i 2011. En marokkansk kvinne fortalte at i hennes bydel bor det 25 marokkanske familier. Hun kjenner dem alle og har allerede begynt å formidle det hun har lært på disse kursene til disse familiene. Hun var veldig ivrig og ønsker å starte en egen veiledningsgruppe i 2011.

5.6.5 HVORDAN BLI VEILEDER?

Etter det første året med kurs og aktiviteter for mødre ønsket vi i det andre året og jobbe målrettet mot å trene mødre til å bli veiledere. Vi undersøkte blant mødrene som deltok i prosjektet det første året om hvem som kunne tenke seg å bli veileder. Vi var veldig glad for den gode responsen da 15 kvinner uttrykte at de ønsket å spisse sin kompetanse slik at de kunne bli veiledere.

13. april 2011 startet vi første kurset med hvordan bli veileder med kursleder Fakhra Salimi som har lang erfaring med lederskap. I det første kurset la vi vekt på hvordan kvinnene skulle begynne å lede gruppene. For at kvinnene skulle komme seg videre i veilederrollen var det viktig å jobbe spesifikt med selvtilliten deres. For mange av mødrene var det ikke helt naturlig å påta seg en slik lederrolle som veilederrollen er. I kurset ble det videre diskutert hva det vil si å være en veileder og hvordan de skal bruke den kunnskapen de har fått gjennom veilederkursene i sine egne grupper. Tre av kvinnene uttrykte at de allerede nå ønsket å begynne arbeidet med å etablere egne mødregrupper. Gjennom rollespill lærte kvinnene å lede gruppene. Det var 8 deltagere i gruppen.

5.6.6 INTERAKTIV WORKSHOP

Det neste kurset 20.april, også var ledet av Fakhra Salimi, var en interaktiv workshop mellom mødre og barn. Det var 12 kvinner og barn i gruppen. Siden kvinnene skulle jobbe med barn var det viktig at barneperspektivet ble inkludert i deres trening. Kursleder initierte dialog mellom generasjoner, om hvordan begge sider oppfatter hverandre. Barna uttrykte glede ved å kunne leke sammen med mødrene sine og fortalte at de var mer glad i mamma når hun snakket til dem i stedet for å kjeft på dem. Mødrene på sin side uttrykte at det til tider var vanskelig å få barna til å gjøre ærend hjemme. Og noen ganger måtte de ty til kjefting. En av jentene i gruppen fortalte at det er spennende å høre når mamma forteller om sin barndom, for det virker så annerledes enn hvordan hun vokser opp i dagens samfunn.

Deltagerne planla innholdet i fremtidige mødregrupper. Kvinnene kom med forslag om hvordan disse gruppene skal organiseres, hvilke aktiviteter de kunne tenke seg å arrangere og barna kom med forslag om hvilke aktiviteter de kunne tenke seg å være med på sammen med sine mødre. Det ble også diskutert hvilke temaer som skal tas opp i disse mødregruppene.

5.6.7 SELVUTVIKLING, STRESS OG KOMMUNIKASJON

Mye av vold i familien skjer når foreldrene er stresset og kommunikasjonen med barna svikter. Vi engasjerte livsveileder Inge Ås til å holde et kurs om selvutvikling, stress og kommunikasjon 18.mai 2011. Det var 25 deltagere på kurset.

Inge Ås er en dyktig veileder og hun veiledet deltagerne gjennom kompliserte psykiske prosesser som skaper stress og hindrer selvutvikling. På kurset lærte

kvinnene hvordan de kan mestre stress-situasjoner. Mange av kvinnene var spesielt opptatt av hvordan de kan kommunisere bedre med barna uten å bli sint eller oppgitt. Deltagerne fortalte om sine personlige erfaringer. En av mødrene fortalte at hun hadde vanskeligheter med å kommunisere med datteren og at hun på grunn av dette til tider følte seg veldig anspent og stresset. Kvinnene som var med på kurset mente stresshåndtering ville hjelpe dem å håndtere hverdagen. De var entusiastiske og klar til å ta i bruk de ulike teknikkene de hadde lært på kurset.

5.6.8 TRAUMER OG SORG

Vi startet en ny serie med fire kurs i 2011 med fokus på psykisk helse og forebygging av vold i barneoppdragelsen med gestaltterapeut Tom Sydhagen. Det første kurset ble arrangert 18.oktober med en gruppe på åtte deltakere.

Etter 22.juli fikk MiRA-Senteret mange henvendelser fra fortvilte mødre som var redde for sine barn og var sjokkert over at et slikt terrorangrep kunne skje i fredelige Norge. Mange av kvinnene var bekymret for sine barn etter å ha fått et innblikk i hva slags holdninger som finnes der ute og uttrykte at de trengte råd om hvordan de skulle diskutere terrorangrepet med barna sine. Vi på MiRA-Senteret bestemte oss da for å øke antall kurs, og at kursene skulle ha bakgrunn i det som skjedde den 22. juli.

Tom Sydhagen innledet det første kurset med å snakke om at alle har opplevd noe vondt og tungt i livet. Det trenger ikke å være veldig alvorlig, men det er en følelse vi som mennesker kjenner igjen. Når noe skjer noe vondt rundt oss eller i verden, vekker det sterke følelser. Vi bryr oss, vi føler med dem. Det er ikke fordi vi er direkte påvirket av hendelsen, men fordi vi har våre egne hendelser vi kan relatere til og vi gjenopplever de følelsene.

Videre diskuterte deltagerne hvordan traumene i oss blir gjenopplevd når noe sånt skjer. Traumene blir trigget; vi blir re-traumatisert.

Kvinnene fikk vite at det er mange som ikke vet at de lever med traumer. Mange lever også med andres traumer; de "tar over" og gjør om andres traumer til sine egne. Som menneske søker vi etter denne følelsen; vi vil oppleve den igjen i håp om å endre ting neste gang den dukker opp. Men traumene gjør også at man ikke lever livet fullt ut. Man lever ikke så optimalt som man ville, kunne eller burde. Det var til sammen 8 deltagere på dette kurset.

5.6.9 KURS: KROPP – FØLELSE – TANKER

Det andre kurset i serien handlet om kropp, følelse og tanker arrangert 22. oktober.

Hva har kroppen med tanker å gjøre? Og har følelser noe å si for kroppen? Disse elementene henger sammen på måter vi kanskje ikke er bevisste på. Det var noen av kvinnene som tok opp dette temaet helt på slutten av forrige kurs. Sydhagen tok opp tråden og fortalte videre at noen mennesker for eksempel ikke har kontakt med følelsene sine; de merker ikke at de gråter. De må bli fortalt om reaksjoner kroppen deres gjør fordi de ikke klarer å knytte kroppen og følelsene. Man ser også at folk blir syke av å stresse. Det er viktig å vite at kroppen, følelsene og tankene henger sammen.

Deltagerne gikk igjennom en liten reise for å se hvordan kropp, følelser og tanker henger sammen og påvirker hverandre. Det starter med en impuls hvor kroppen sier i fra om et behov. Hvis du for eksempel er tørst sier kroppen i fra ved å bli tørr i hals og munn. Man kjenner og vet da hva slags behov kroppen har. Sansene slår til. Det er her problemene kan komme. Når et behov oppstår er det ikke alltid kroppen merker behovet. Ikke fordi kroppen ikke trenger det, men fordi kroppen og følelsene ikke er knyttet sammen. Noen er bevisste om det, andre ikke. Retrorefleksjon er når du vet hva du vil, men ikke tør å si eller gjøre det. En mobiliserer masse energi på dette og det kan gå utover fysisk og psykisk helse. Det neste steget er handlingen. Vi kan utføre en ønsket eller uønsket handling. Hvis man utfører en handling, men beskylder andre kalles det å projisere. Et eksempel er hvis man slår. Man vet at det er galt å slå og vanligvis så hadde man kanskje ikke slått, men man mener at den andre fremprovoserte det og var årsaken til at man allikevel gjorde det. Det er uansett årsak, en persons handling, hans eller hennes valg og konsekvensene må vedkommende ta. Neste fase er tilbaketrekningen slik at kroppen får den hvile den trenger. Det var til sammen 8 deltagere på dette kurset.

5.6.10 TRAUMER OG BARN

Det tredje kurset handlet om traumer og barn og ble holdt 7. november.

Det nest siste kurset handlet også mye om traumer da noen av deltagerne har opplevd krig tidligere og ønsket å dele noen av sine erfaringer.

Tom Sydhagen innledet med å fortelle hva et traume er. Traume er en hendelse som setter seg i kroppen, følelsene og tankene. Det vokser inne i oss og reaksjonene kommer etter hendelsen. Det er når kroppen får mulighet til å hvile etter å ha vært i forsvarsposisjon, at følelsene og tankene kommer frem. Noen av kvinnene delte sine erfaringer. De fortalte at samtaler med personer som selv har vært i gjennom lignende hendelser, og har klart å bearbeide sine traumer og problemer, har vært til stor hjelp.

Før vi avsluttet ble det en spennende erfaringsutveksling med mødrene hvor en av mødrene fortalte at hun synes det var så vanskelig å lære det norske språket. Hun fortalte at hun har gått på utallige norskkurs, men fortsatt kan hun ikke godt nok norsk. Barna hennes er nå voksne, men hun sier at under oppveksten, og til og med nå så kan barna hennes si noe om manglende norskkunnskaper som kan sære henne. Det var til sammen 7 deltagere på dette kurset.

5.6.11 VOLD I NÆRE RELASJONER

Det fjerde og siste kurset handlet om vold i nære relasjoner og ble holdt 23.11.2011. Det var en gruppe på 9 deltakere.

Vold i nære relasjoner er noe MiRA-Senteret har jobbet med i mange år. I 2011 arrangerte vi en dialogkonferanse om menns engasjement i forebyggende arbeid mot vold mot kvinner med minoritetsbakgrunn. Flere av deltagerne skulle være med på konferansen, og uttrykte et ønske om å få innsikt i hva vold er og hvorfor en person utøver vold.

Deltagerne var spesielt opptatt av hva det er som får en person til å utøve vold. Kursleder Tom Sydhagen la vekt på at det ofte er redsel som gjør at noen tyr til vold. Ofte mangler voldsutøveren kontakt med egne følelser, noe som gjør at små utfordringer blir store, og at man til slutt ender med å utføre vold. Fordi den som utøver vold ikke er i kontakt med sine egne følelser vil han/hun ofte legge skylden på den som blir utsatt for vold.

Deltagerne diskuterte videre at de synes det er viktig at man får fram slik informasjon, slik at man kan hjelpe både de som blir utsatt for vold og de som utøver vold.

5.6.12 SAMTALEGRUPPER: KOMMUNIKASJON MELLOM MØDRE OG HJELPEAPPARATET

I det siste året av prosjektet arrangerte vi seks samtalegrupper som varte fra februar til april. Samtalegruppene ble ledet av Tom Sydhagen om temaet kommunikasjon mellom mødre og hjelpeapparatet. Det var mye usikkerhet og redsel når det gjelder barnevern. Det ble derfor lagt stor vekt på å jobbe med denne redselen, slik at kvinnene skulle kunne søke hjelp i vanskelige situasjoner uten å få angst. Det var kvinnene selv som valgte tema og innhold for samtalegruppene. I samtalegruppene snakket kvinnene mye om deres opplevelser av det norske samfunnet og ønsket om å lære mer om det. De ønsket å lære mer om blant annet barnevernet, men ønsket også å kunne få veiledning i hvordan de skal håndtere vanskelige situasjoner som oppstår når de er i møter på for eksempel helsestasjonen, legekontoet, skolen og barnevernet. Veldig mange av mødrene har en del vonde erfaringer som de har sittet inne med og som de trengte hjelp med å få bearbeidet. Derfor hadde disse kursene en samtalegruppe-lignende form, hvor kvinnene delte sine erfaringer med hverandre. Felles for alle er at de som kvinner med minoritetsbakgrunn føler seg spesielt utsatt for uønsket oppmerksomhet. Det ble satt ord på følelser som for mange var vanskelige å snakke om. Mødrene var enige i at de hele tiden jobber hardt for å innfri det norske samfunnets forventninger om hvordan barneoppdragelse skal være, og at de derfor glemmer litt hva de selv mener er rett barneoppdragelse. Mødrene har her fått mye støtte av hverandre, og det å få sette ord på egen redsel og høre at man ikke er alene har bidratt til at kvinnene har fått en økt bevissthet om deres rolle som

veileder.

Mange har hørt av andre kvinner hvor redd de er for barnevernet og det er et tema som ble tatt opp flere ganger under disse samtalene. Kvinnene har gått på veiledningskurs hos MiRA-Senteret i snart tre år, men har ikke tidligere vært like åpne. Noen av mødrene sier at de er så redde for å bli stemplet som dårlige mødre at de ikke tør å ta opp problemstillinger som omhandler deres barn på skolen. De sier at hele deres energi går på å framstille seg som perfekte mødre, de sier og gjør ting som de føler det norske samfunnet forventer av dem.

5.6.13 SPONTANITET OG GLEDE I HVERDAGEN

Vi avsluttet kursvirksomhet for mødre med en workshop om spontanitet og glede i hverdagen som oppsummerte tre års erfaringer med kursleder Nina Engelsen 18.november 2012.

Nina Engelsen er utdannet fysioterapeut og har over 20 års erfaring innen yoga, meditasjon, livsveiledning og mindfulness i tillegg til 15 års erfaring med Somayog. Gjennom fire timers arbeid med kropp og sinn lærte deltakerne å åpne seg for større glede i hverdagen, gjennom å tillate spontanitet og kreativitet i dagliglivet og gi rom for å utforske hvem man er i seg selv, uavhengig av tillærte ideer og tankesett.

Mødrene som har vært med i veiledningskursene har uttrykt at morsrollen er det viktigste i deres liv. Det å være mor kommer først uansett hva. Derfor var dette et spennende kurs med mange spennende øvelser hvor mødrene blant annet lærte seg noen pusteteknikker som de kunne bruke for å ta seg en god pause når de trenger det.

5.7 AKTIVITETER FOR MØDRE OG BARN

Vi har i løpet av prosjektperioden hatt 12 aktiviteter med til sammen 124 mødre og 155 barn.

For mødre og barn arrangerte MiRA-Senteret flere forskjellige typer aktiviteter. Ofte er aktivitetene todelt; et sted for barna å leke mens mødrene har kurs, og etter kurset leker mor og barn sammen. Resultatene er flerfoldige; barna får prøve nye aktiviteter og bli kjent med andre barn, mødrene får delta på kurs om barneoppdragelse, voldsforebygging og psykisk helse og, tilslutt, mor og barn får leke sammen på en ny måte og skape nye bånd seg i mellom.

Det forebyggende volds- og psykisk helseperspektivet som følger av at mødre, uten barna til stede, har fått muligheten til å delta i aktiviteter og på arenaer der de treffer andre mødre som har tilsvarende problemstillinger, er et viktig utgangspunkt for en god dialog både mellom brukere og mellom veiledere og brukere.

MiRA-Senteret ønsket å stimulere mødrene i prosjektet til å innse betydningen av å kunne tilby sine barn fritidsaktiviteter som samsvarer med mulighetene barn uten innvandrerbakgrunn har. Samtidig vil senteret tilby barna i prosjektet alternative fritidsarenaer å delta på, og på den måten stimulere til en positiv psykisk utvikling.

5.7.1 AKETUR TIL GREFSENKOLLEN OG MØLLAPARKEN

Det har blitt organisert 2 aketurer, en til Grefsenkollen i 2010 og en til Møllaparken i 2011.

For veldig mange mødre med minoritetsbakgrunn er det uvanlig å være med på aktiviteter i helgene sammen med barna. Spesielt vinterstid er det mange som ikke går ut fordi det er for kaldt og en isolerer seg kanskje enda mer under denne årstiden.

Utendørsaktiviteter er for de aller fleste norske barn vanlige under hele oppveksten, og også for barn med minoritetsbakgrunn er det etter hvert blitt mer vanlig.

Det som derimot ikke er vanlig er at mødre med minoritetsbakgrunn er sammen med barna sine under disse aktivitetene. Målet med aktiviteten var at både mødre og barn sammen skulle få oppleve en sansestimulering og være sammen om en variert fysisk aktivitet. For mødrene var det også viktig at de kom seg litt bort fra det hverdagslige stresset, mens for barna var det å oppleve felleskap og glede med mødrene en viktig grunn til at dette ble en så vellykket aktivitet.

Akturene var en god opplevelse for barn og mødre, og bidro til at de ble bedre kjent med hverandre i en annen setting enn den hverdagslige. Som en av mødrene sa: "Jeg hadde aldri trodd at å leke sammen med barna ville være så gøy".

5.7.2 INTERAKTIVT SEMINAR PÅ CHILD PLANET

Lørdag 22.05.10 møtte kvinner og barn opp på Mira-Senteret kl 10.30 og reiste samlet opp til Child Planet på Majorstuen. Totalt var vi 17 voksne og 14 barn. Vi hadde også med oss en mormor med datter og barnebarn, altså tre generasjoner. Barna ble vist frem til lekestativet og hoppeslottet sammen med to barnepasere. Mødrene satt i rommet ved siden av.

Innledningsvis åpnet vi seminaret med den nye barneloven som ble vedtatt april 2010. Vi gikk gjennom hele barneloven og utdypet den i detalj. Mødrene fikk en innføring i hva barnet har rett til, og hvordan dette endres med alderen. Deretter tok vi for oss hvordan

barneoppdragelsesmønsteret kan forandre seg ved migrasjon. Ulikheter fra barneoppdragelsen i hjemlandet og Norge ble tatt opp. Mødrene ble delt i grupper og fikk litt tid til å diskutere de største forskjellene fra deres egen oppdragelse og måten de oppdrar sine egne barn på. Etter diskusjoner i gruppene ble dette tatt opp i plenum. De fleste kvinnene var blitt utsatt for vold eller lette klaps i sin egen oppdragelse, dette ble sett på som helt vanlig frem til de flyttet til Norge. Kvinnene kom frem til at barn som blir slått kan ta skade av det resten av livet, og at volden hindrer barnets trang til utforskning. Det var enighet om at det oftest var mødre som slo sine barn, og at uansett hvor forferdelig en mor har det, skal hun aldri slå barna sine. Kvinnene delte personlige opplevelser om vanskelige situasjoner. Blant annet har flere måttet bruke sine egne barn som tolker på grunn av språkmangel, og barna må oversette de mest intime og vonde beskjeder et menneske kan få. Dette kan ses på som overgrep mot et lite barn av helsepersonellet. Slike problemer ville vært unngått i hjemlandet, der kvinnene har familie, venner og selvfølgelig kan språket. Noen av kvinnene har lært seg norsk ganske sent til tross for å ha bodd i Norge i mange tiår. Deres menn har nektet dem å gå på skole for å lære norsk, men i stedet brukt dem for å oppfylle sine egne ønsker. "Jeg var en fjernkontroll-kone", var det en av kvinnene som sa.

Etter den interessante og ivrige diskusjonene ble det servert lunsj for barn og mødre sammen. Etter lunsjen fikk mødrene tid sammen med barna i hoppeslottet og lekestativet. Dagen ble avsluttet med en kort oppsummering.

5.7.3 TUR TIL NORSK FOLKEMUSEUM

Norsk Folkemuseum tilbyr mange fine utstillinger som setter søkelyset på den norske kulturen. Vi arrangerte en tur med kvinner og barn til Norsk folkemuseum på Bygdøy. Dette var en tur hvor vi hadde stor pågang av kvinner og barn som ville være med, men vi måtte sette en grense ved 20 kvinner og barn av praktiske og økonomiske grunner.

Målsetningen med besøket til Norsk Folkemuseum var at kvinner og barn skulle bli bedre kjent med Norge, og at de kunne utforske og samtidig kanskje til og med gjenkjenne noe fra sitt hjemland. Vi fikk meget positiv respons fra deltagerne som ønsker seg flere slike utflukter. Noen av kvinnene sa at de etter denne dagen kunne planlegge neste tur på egenhånd. Flere av kvinnene har vansker med å aktivisere barna sine i helgene, og satte pris på at de gjennom prosjektet har blitt kjent med ulike alternativer for hvor de kan ta med barna selv en annen gang.

5.7.4 TUR TIL TEKNISK MUSEUM

Vi har i forbindelse med dette prosjektet innledet et samarbeid med Teknisk museum og på grunn av gode tilbakemeldinger fra mødre og barn har det vært turer til Teknisk museum hvert år.

Den første gangen fikk vi lov til å gå rundt og utforske museet på egenhånd først. Det ble ganske raskt klart at

dette var et sted hvor barna ville like seg.

De har fått lov til å gjøre noen eksperimenter sammen med dragen Berta. Noe de har syntes var kjempe spennende. Inne i et laboratorium fikk de tildelt hvite frakker og vernebriller, og lagde blant annet såpebobler. Mens barna lekte med dragen Berta, har mødrene hatt et eget møte, der de har diskutert det å oppleve nye ting sammen med barn; hvordan det å kunne leke og utforske med barna skapte nye bånd, og gjorde hverdagen lettere. Mange mødre er ikke vant til å engasjere seg med barna sine på den måten, men de ser nå at det kan hjelpe dem med å mestre av morsrollen.

5.7.5 SOMMERUTFLUKT TIL HUNDER-FOSSEN

Det ble arrangert en utflukt til Hunderfossen familiepark like ved Lillehammer. Med en fullastet buss kjørte bussen av gårde med 69 kvinner og barn tidlig en lørdagsmorgen. Veilederne hadde ansvaret for hver sin gruppe og guidet også sine grupper gjennom parken.

Vi var dessverre ikke veldig heldige med været, men det la ikke noen demper på humøret til deltagerne som gledet seg veldig selv om det ikke hadde sluttet å regne. Heldigvis ble det etter hvert opphold, til glede for mange av mødrene som var med. Selv om det var regn på formiddagen, storkoste deltagerne seg og da de kom hjem hadde de bare positive tilbakemeldinger.

5.7.6 KURS OG SKIHELG PÅ BEITOSTØ-LEN

Fredag 9. desember 2011 reiste 25 kvinner og barn til Beitostølen for å være sammen en hel helg med kursvirksomhet og skiopplæring.

På lørdag var det klart for skikurs for mødre og barn. Vi hadde leid inn to ski-instruktører som skulle lære mødre og barna å gå på ski. Noen av barna var allerede ganske flinke til å stå på ski, mens for andre var det første gang de prøvde. Mødrene hadde liten erfaring, og for flere av dem var det første gang de sto på ski. Det ble en morsom dag med mye knall og fall for både voksne og barn. Etter lunsj fikk de som følte at de var blitt litt stødige, gå på en liten skitur.

På kvelden var det tid for julebord, hvor det ble servert tradisjonell julemat, og for mange av mødrene og barna var det en ny opplevelse å få et innblikk i en del av den tradisjonelle norske julefeiringen.

Et av målene for denne turen var at mødre og barn skulle få reise bort sammen og ha en fin opplevelse borte fra hverdagen. Mange av barna var spesielt glade for å kunne være med på hyttetur, noe flere av dem aldri hadde vært med på tidligere. Et annet mål var at mødrene skulle komme sammen og diskutere og dele sine erfaringer med andre mødre. Derfor var det på søndag satt av tid for en workshop for mødrene. Mens seminaret pågikk var barna ute og akte.

Workshopen ble ledet av Eva Marie Schreiber som er sosialantropolog. Temaet for workshopen var "Hvordan være mor i Norge". Schreiber begynte med å fortelle en historie om en elefant og sjiraff som ble venner. Med utgangspunkt i denne historien delte mødrene sine erfaringer om hvordan det er å være mor i Norge. En av mødrene som har voksne barn fortalte om sine utfordringer med å oppdra barn alene i Norge, og kom også med noen råd til de andre kvinnene.

Gruppen var enig i at de er glad for at de bor i Norge, hvor barn har så mange rettigheter. Men det er også utfordringer knyttet til det å bo i et land hvor barneoppdragelse på mange måter kan være annerledes enn det man er vant med. Mødrene trakk fram at de i Norge blir helt alene med barna, det er ingen andre enn foreldrene som har ansvaret for oppdragelsen, mens mange er vant med at det er storfamilier hvor besteforeldre, tanter og onkler også kan være med å oppdra barn. Det var mange som hadde mye på hjertet og ønsket å dele sine erfaringer med de andre mødrene.

Det ble en kjempefin tur hvor mødre og barn fikk kommet seg bort fra hverdagens stress, og som en av mødrene skrev i evaluerings skjemaet "det var godt å kunne være seg selv og kunne bruke en helg for meg selv og barna".

5.7.7 BARNEKUNSTMUSEET:

Siste året av prosjektet fikk vi endelig til en tur til Barnekunstmuseet. Dette var en aktivitet spesielt rettet mot barna, men mødrene hadde også stor glede av turen. Det var 14 barn og mødre som ble med denne søndagsettermiddagen. Vi hadde fått en egen omviser som tok oss rundt museet, og fortalte om de ulike maleriene. Mødrene og barna synes det var morsomt at det var kunstverk lagd av barn i deres hjemland. I tillegg til omvisning fikk alle være med på å spille afrikanske trommer.

5.7.8 PIKNIK PÅ HOVEDØYA

Det var med 24 kvinner og 20 barn på tur til Hovedøya. På denne turen var vi veldig heldige med været og alle synes det var veldig gøy å være med på båttur i Oslofjorden.

Da vi kom frem til øya gikk vi opp til ruinene av et gammelt munkekloster. Her holdt vi piknik. Alle satt i små grupper rundt omkring på gresset og ved benkene, spiste, snakket og koste seg. Barna løp rundt og lekte og gikk på oppdagelse i ruinene. Flere av kvinnene gikk også en tur rundt i ruinene etter at de hadde spist. Etterpå gikk vi en tur ned til stranden, hvor noen spilte badminton, andre lekte i sanden.

5.8 VEILEDERENE

Gjennom prosjektet har vi trent åtte veiledere som har ønsket å starte egne veiledningsgrupper for forebygging av vold i barneoppdragelsen. Veilederene skal arrangere aktiviteter i sine nærmiljø på egenhånd uten å være avhengig av støtte fra prosjektet. Mange av disse veiledere ønsker å arrangere større turer og inspirere andre i eget lokalmiljø til å bli mer opptatt av barnets beste. En av de viktigste målene for prosjektet har vært å ha vært å trene minimum ti veiledere som kan fortsette arbeidet i egne lokalmiljø. Det var en utfordring å nå denne målsetningen. Gjennom perioden har det vært opptil 15 deltakere på veiledningskursene, men ikke alle har ønsket å være veiledere. Det er allikevel stor suksess at vi står med åtte veiledere som er klare for å fortsette arbeidet videre.

De åtte kvinnene som ønsker å bli veileder har alle forskjellig bakgrunn; både nasjonalitet, alder, tid i Norge og språk varierer. Hva de har til felles er at de ønsker å dele av sin kunnskap, som de har fått gjennom MiRA-Senteret, med andre kvinner og de ønsker å vise kvinnene i sitt nabolag hvor lett og gøy det er å dra ut på aktiviteter med andre mødre og barn. Tre av kvinnene startet allerede i 2011 med å lede egne grupper.

Ingen av veilederne har tidligere hatt erfaring med å lede grupper. De sier at erfaringen med å lede mødregruppene har gitt dem selvtillit og innsikt i lederrollen og de ønsker å fortsette med gruppene. En av veilederne forteller at hun var så redd for at hun ikke skulle klare å mobilisere til hennes egen gruppe, men når det viste seg at hennes gruppe faktisk ble den største av dem alle ble hun lettet og selvtilliten hennes har økt betraktelig.

På grunn av kvinnenenes eget ønske har vi ikke skrevet navn på veilederene.

5.8.1 VEILEDER 1

Dette er en kvinne som er født og oppvokst i Marokko, men har bodd i Norge de siste 20 årene. Hun har 2 barn, og har vært en del av MiRA-Senterets nettverk i mange år. Hun har de siste årene blitt mer og mer engasjert i MiRA-Senterets arbeid, og ønsket å delta på veilederkursene. Etter å ha vært med på kursene ønsket hun å prøve seg på å lede sine egne mødregrupper. Hun opplevde at i sitt nærmiljø var det vanskelig å få kvinnene ut, og tenkte at det er viktig å få med alle de

40 familiene hun kjente i sitt nærmiljø til å være med på aktiviteter. Hun ønsket også å dele den kunnskapen hun har fått på MiRA-Senteret med andre mødre. I hennes allerede etablerte gruppe er det 11 mødre og 14 barn.

5.8.2 VEILEDER 2

Dette er en godt voksen kvinne som er født og oppvokst i India. Hun har tre voksne barn og har vært en del av MiRA-Senterets nettverk nesten fra begynnelsen. Hun var først i tvil om hun kunne klare å mobilisere nok kvinner til å være med i hennes mødregruppe, men ønsket allikevel å dele noe av den kunnskapen hun har fått på kursene med kvinner i nabolaget. Hun går for tiden på norskkurs, og merket at mange av kvinnene på hennes skole ikke hadde særlig nettverk. Flere av kvinnene hadde også mange barn. Veilederen ønsket å få med disse kvinner i sin mødregruppe fordi hun syntes det er viktig at de får informasjon om aktiviteter med barn og om barneoppdragelse. Disse kvinnene er ofte gift med menn som jobber mye for å få familieøkonomien til å gå rundt, og går sjelden ut uten at mannen er med. Veileder 2 ønsket å gi disse kvinnene selvtillit ved å vise dem at de kan gå ut å gjøre noe hyggelig med barna uten at mannen er med. I hennes allerede etablerte gruppe er det 18 mødre og 22 barn.

5.8.3 VEILEDER 3

Dette er en kvinne opprinnelig fra Ghana. Hun har en sønn. Hun har vært aktiv på MiRA-Senteret de siste årene og har vært med på mange av aktivitetene som MiRA-Senteret arrangerer. Grunnen til at hun ønsket å være veileder var at hun ønsket å dele det hun har lært med andre kvinner. I tillegg ønsker denne kvinnen et større nettverk i Norge, og følte at å bli veileder kunne hjelpe henne med dette. Derfor er gruppe kvinner som i utgangspunktet allerede er med i MiRA-Senterets nettverk. I hennes gruppe er det 6 mødre og 9 barn.

5.8.4 VEILEDER 4

Dette er en kvinne som også er fra Marokko. Hun er en kvinne som har klart å komme seg ut av et ikke godt ekteskap og er nå alene med tre barn. Hun engasjerte seg i MiRA-Senteret gjennom dette prosjektet og tenkte ikke på seg selv som en potensiell veileder, men etter hvert som hun har fått mer kunnskap og selvtillit ønsker hun også å begynne å arbeide selvstendig. Hun bor i en kommunal bygård og sier at hun ønsker å begynne å jobbe aktivt med mødrene i hennes nabolag uavhengig av nasjonalitet.

5.8.5 VEILEDER 5

Dette er en kvinne opprinnelig fra Tunisia. Hun er gift og har fire barn. Hun engasjerte seg i dette prosjektet for å lære mer om barn og barneoppdragelse. Det som skiller henne fra de andre kvinnene er at hun er i full jobb og ved siden av jobben underviser hun også i morsmålet sitt til barna i hennes moske. Hun ønsker også å dele den kunnskapen hun har fått på MiRA-Senteret med mødre i moskeen.

5.8.6 VEILEDER 6

Dette er en voksen kvinne opprinnelig fra Bosnia. Hun har to voksne barn. Hun har allerede mye erfaring med hvordan det er å oppdra barn i Norge, og delte mange av sine erfaringer. Hun ønsker å dele sin kunnskap med kvinner hun kjenner.

5.8.7 VEILEDER 7

Dette er en kvinne som opprinnelig er fra Sri Lanka. Hun har to tenåringsbarn. Denne kvinnen har brukt mange av MiRA-Senterets aktiviteter de siste årene for å kunne komme seg på beina etter en vanskelig skilsmisse. Nå er hun i full jobb og er en engasjert samfunnsborger. Hun har egen erfaring med hvordan det oppleves og ikke kunne ta hånd om sine egne barn og måtte få hjelp fra barnevernet. Hun ønsker å dele sin erfaring og kunnskap med andre kvinner som er i samme situasjon som henne.

5.8.8 VEILEDER 8

Dette er en kvinne opprinnelig fra Chile. Hun har en sønn i Norge og 2 voksne barn i Chile. Hun har deltatt på mange av aktivitetene som har blitt arrangert gjennom dette prosjektet. Hun har i løpet av prosjektperioden hatt stor framgang når det gjelder norsk språk. Hun har ikke bodd i Norge så lenge, men ønsker å være aktiv og dele kunnskap med andre spansktalende mødre.

5.9 AKTIVITETER ARRANGERT AV VEILEDERNE

I 2011 planla veilederne i samarbeid med prosjektkoordinator utflukter for sine mødregrupper. De holdt et møte på senteret med prosjektleder og kom fram til at Norsk Folkemuseum, Botanisk hage og Frognerparken var gode steder for utflukt. Aktivitetene skulle gå over tre søndager i mai, og gruppene fordelte seg slik at hver gruppe var forskjellige steder hver søndag. I forkant av turene har veilederne sammen med prosjektkoordinator utarbeidet oppgaver som kvinnene sammen med barna skal løse på de forskjellige stedene. Etter hver utflukt har det vært arrangert et evalueringsmøte med prosjektkoordinator.

Over tre søndager i mai 2011 skulle veilederne selv arrangere aktiviteter sammen med kvinner fra sitt eget nærmiljø. Hver helg fordelte de seg slik at i løpet av måneden hadde alle tre gruppene vært på alle stedene. Veilederne hadde selv hovedansvaret for at gruppene kom seg til og fra stedene, at gruppen holdt seg samlet under turen, opplegget i museet/ parken, lunsj og løsning av oppgaver. Prosjektleder kom innom en tur i løpet av dagen og så hvordan det gikk med gruppene.

De største utfordringene gruppene møtte var knyttet til offentlig transport og det norske klimaet. Med mange barn og barnevogner var det ofte vanskelig å få alle inn i samme buss, noe som viser at det ikke alltid er så lett å være en mor som skal ha med seg barna sine ut på en utflukt alene. Spesielt en av gruppene domineres av kvinner som lever forholdsvis isolert fra det norske

samfunnet, blant annet på grunn av manglende språkkunnskaper. For disse kvinnene er det veldig viktig å være med på aktiviteter som er ledet av en kvinne som de stoler og er trygge på. Mange av deltagerne har uttrykt at de ser opp til sin veileder som har tatt initiativ til slike utflukter. For mange av kvinnene og barna var disse utfluktene en første-gangs opplevelse, som de var veldig fornøyd med.

På både Norsk folkemuseum og Botanisk hage kunne man observere mange etnisk norske familier som var ute på tur. På disse stedene skilte MiRAs mødregrupper seg spesielt ut fra andre besøkende, for utenom turistene var det ingen med minoritetsbakgrunn å se. En av kvinnene som var med i en av gruppene påpekte det, og sa at det hadde vært kjempehyggelig å kunne ta med barna sine på slike aktiviteter, men at økonomien spiller en stor rolle.

Veilederutfluktene i 2011 var veldig vellykkete. Turene til Norsk folkemuseum, Botanisk hage og Frognerparken, gikk veldig fint uten for store problemer. Problemerkene som ble møtt, som barnevogner på offentlig transport, ble effektivt løst av veileder. Veilederne utviklet seg enormt i løpet av prosjektet. Etter flere kurs og utflukter håndterte de nå store grupper med kvinner som de ledet rundt på aktiviteter og på t-baner og trikke. De guidet forsamlingen og de ga veiledning til de andre mødrene. Det ble utviklet et godt tillitsforhold og da veilederne tok ordet ble barna stille og lyttet.

5.10 KURSING AV HELSE- OG HJELPE PERSONELL

En av målsetningene for prosjektet var å øke den flerkulturelle kompetansen og kunnskapen blant hjelpeapparatet. Et av tiltakene for å nå denne målsetningen, har vært å tilby kurs. MiRA-Senteret får ukentlig mange henvendelser fra offentlige institusjoner om ulike problemstillinger som oppstår i møte med minoritetsbefolkningen i Norge. De vanligste problemstillinger er relatert til kulturforståelse og å bygge tillit mellom minoritetsbefolkningen og de offentlige institusjonene.

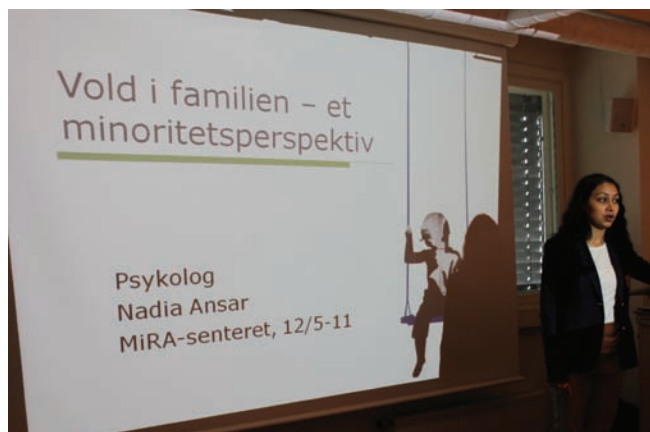
Gjennom prosjektets tre år har MiRA-Senteret erfart at behovet for kompetanseheving innenfor offentlige helse- og sosialinstitusjoner er stort. Seminarer, workshops og dialogmøter viste at de ulike hjelpeinstansene som barn og kvinner med minoritetsbakgrunn er i kontakt med, ofte ikke fullt ut forsto klientenes reelle situasjon, eller hvordan det er å leve som minoritet.

Vi forsøkte gjennom prosjektet å gi offentlig hjelpeapparatet kunnskap, erfaring eller kompetanse til å kunne møte personer som har en annen etnisk bakgrunn på en god måte. Kommunikasjonen handler om mange ting, blant annet god kontakt og fruktbar dialog. Gjennom prosjektet prøvde vi å synliggjøre at kontakten og dialogen er både verbal og nonverbal. Deltagerne på kursene ble bevisst på at den nonverbale kommunikasjonen ofte foregår før ordene uttrykkes. Vi prøvde å vise at to personer som kan kjenne seg igjen i hverandre har en bedre sjanse for å lykkes i sin kontakt. Dermed øker mulighetene for en god dialog mellom partene. Grunnlaget for samarbeid og samhandling styrkes, slik at partene lettere kan finne kompromisser i vanskelige saker.

Kursing av hjelpeapparatet startet i 2011. Vi har hatt til sammen 177 deltakere fordelt på fem kurs. I tillegg til kursene arrangerte vi mot slutten av prosjektperioden en større dialogkonferanse med 80 deltagere. Deltagerne var i hovedsak fra første og andrelinjetjenesten blant annet NAV, barneverntjenesten, BUP og lignende. Kursene ble ledet av eksterne foredragsholdere som har ekspertise på området.

5.10.1 KURS 1: HVA ER VOLD? PSYKISKE KONSEKVENSER VED BRUKEN AV VOLD I BARNEOPPDRAGELSE

Dato: 12.5.2011

Kursleder: Nadia Ansar, psykolog Alternativ til vold

Nadia Ansar er en av få psykologer i Norge med minoritetsbakgrunn. Hun er født og oppvokst i Norge med pakistanske foreldre. Hun har derfor, i tillegg til faglig kompetanse, førstehåndskunnskap om hvordan det er å vokse opp i Norge med minoritetsbakgrunn. MiRA-Senteret mener det er viktig å bruke fagpersoner med minoritetsbakgrunn til å lede denne typen kurs, da det gir en ekstra dimensjon til kurset ved at de også kan fortelle om egne erfaringer.

Nadia Ansar tok et historisk tilbakeblikk på bruken av vold i barneoppdragelsen i Norge. Vold i barneoppdragelsen var ikke et ukjent fenomen i Norge for 50 år siden. Det norske samfunn har gått gjennom en utviklingsprosess hvor mønstrene i barneoppdragelsen har endret seg. Norske myndigheter har satset mye på forskning som kan bidra til å finne de beste metodene for barns utvikling under oppdragelsesprosessen. En har kommet til den konklusjonen at fysisk avstraffelse, lydighet og strenge regler ikke er de beste metodene for barneoppdragelse. En har derfor gått bort fra strenghet og lydighet som idealer i barneoppdragelsen og til vennlighet og selvstendighet i stedet.

De som jobber i det offentlige hjelpeapparatet følger opp samtidsidealene for barneoppdragelse og blir ofte usikre i møte med familier med minoritetsbakgrunn. Det er utfordrende for dem å sette seg inn i situasjoner med barn og unge som vokser opp med andre idealer enn dem. Kurset ga deltagerne et innblikk i det norske samfunnets nære historie og kurslederen definerte hva vold er og hva slags psykiske konsekvenser vold i barneoppdragelsen faktisk medfører for barn og unge.

Kurset hadde 40 deltakere fra det offentlige hjelpeapparatet blant annet fra Barnevernet, NAV, rådgivere på skoler og psykologer som jobber med mennesker med minoritetsbakgrunn.

Kursinnholdet var tettpakket og omfattende. Det ble derfor ikke mye tid til diskusjon under og etter kurset. Prosjektleder stilte noen spørsmål til deltagerne, om deres hverdagserfaringer og hvilke utfordringer som oppstår i møte med minoriteter. Noen av deltagerne delte sine erfaringer på oppfordring.

5.10.2 KURS 2: MINORITET MØTER MAJORITET – MAJORITET MØTER MINORITET

Dato: 9.6.2011

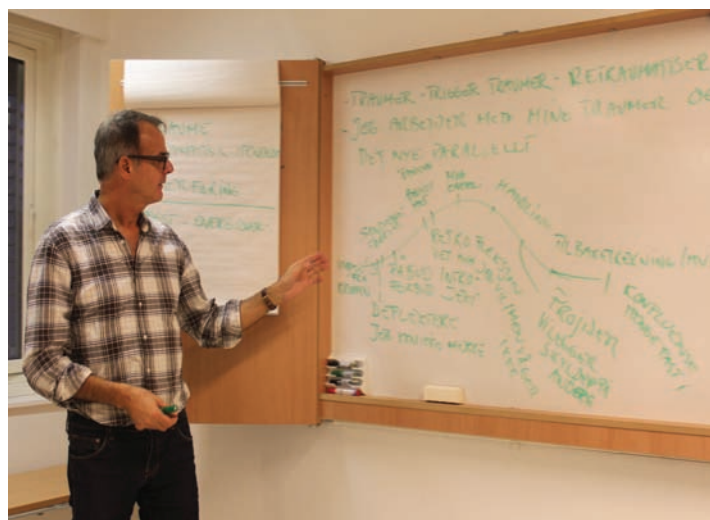
Kursleder: Tom Sydhagen, gestaltterapeut.

Sydhagen har ledet samtalegrupper på MiRA-Senteret gjennom flere år.

Kurset hadde 40 deltakere fra det offentlige hjelpeapparatet blant annet fra barnevernet, NAV, rådgivere på skoler og psykologer som jobber med mennesker med minoritetsbakgrunn.

Viktige temaer var;

- 1) Hva er vold?
- 2) Hvordan kan en takle vold?

5.10.3 KURS 3: SINNA MANN – EN HISTORIE OM VOLD I FAMILIEN

Dato: 22.9.2011

Kursleder: Zoë Øiestad, seniorrådgiver i Redd Barna

Det var 32 deltakere på kurset fra NAV, barnevernet, DPS og lignende instanser.

Kurset fokuserte på filmen Sinna Mann, en film registrert av Anita Killi og utgitt med støtte av Redd Barna, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justis- og politidepartementet. Filmen handler om en liten gutt som opplever at faren er sint og utagerer mot ham selv og moren. Guttan gjemmer seg bort, og gjennom egen fantasi finner han styrke til å gå videre.

Filmen viser videre hvordan faren til slutt får hjelp, og at far og sønn prøver å bygge opp forholdet seg i mellom igjen. Filmen er ment å bli brukt i skolen og i

samtalesituasjoner om barn, familie og vold, i håp om at folk i lignende situasjoner tør å dele sine problemer. Etter visning av filmen diskuterte kursdeltakerne innholdet. Det var enighet om at det var en sterk film, og det ble snakket en del om guttens reaksjoner; hvordan han var redd det var hans skyld at faren ble så sint. I tillegg ble det snakket en del om morens handlinger, for eksempel å gjøre alt perfekt for å unngå at faren ble sint, og å trekke for gardinene slik at ingen utenfor kunne se hva som skjedde hjemme hos familien.

Videre snakket Zoë Øiestad om vold i familien, signaler man kan lese hos barn som opplever vold hjemme og hun trakk frem en del eksempler fra hennes erfaringer fra å jobbe i barnehage. Etter pausen snakket hun litt om minoriteter og vold i familien; om storfamilien versus den norske kjernefamilien. Det ble diskutert om det er lettere eller vanskeligere å oppdage vold i minoritetsfamilier enn i majoritetsfamilier.

5.10. 4 KURS 4: MESTRING AV MORSROLLEN! HVORDAN TAKLE PSYKISKE LIDELSER I FAMILIEN

Dato: 03.11.2011

Kursleder: Emine Kale, klinisk psykolog fra Nasjonal Kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI) og Trine Eikrem, psykolog fra Enerhaugen familievernkontor

Kurset hadde 35 deltagere fra det offentlige hjelpeapparatet. Det var hovedsakelig ansatte fra andrelinjetjenesten som var representert.

MiRA-Senteret mener, som nevnt tidligere, at det er veldig viktig med fagpersoner som har minoritetsbakgrunn til å lede slike kurs. Emine Kale er tilknyttet NAKMI som klinisk psykolog og prosjektleder og har vært hovedansvarlig for NAKMIs prosjekt om bruk av tolk i helsetjenestene. I tillegg til dette har hun jobbet ved Holmlia DPS, og har behandlet mange kvinner med minoritetsbakgrunn.

Da vi tok kontakt med Emine Kale angående dette kurset ønsket hun å ha med seg en person til som skulle lede kurset sammen med henne. Den andre kurslederen ble Trine Eikrem, psykolog og leder ved Enerhaugen familievernkontor. Hun har vært med å bygge opp et

behandlingstilbud for unge som er utsatt for tvangsekteskap, kalt Brobyggerprosjektet.

Første halvdel av kurset ble ledet av Trine Eikrem som snakket om sine erfaringer i møte med minoritetsungdom og deres foreldre. Hennes fokus var hvordan man kan møte minoritetsfamilier på en god måte. Hun fremhevet erfaringer som ungdommene selv hadde delt med henne under terapi; hun fortalte om ungdommer som hadde vanskeligheter med å bli forstått av lærere, helsesøstre og andre de møtte i sin hverdag. Hun fortalte at flere av ungdommene som ble henvist til henne allerede hadde hatt kontakt med BUP og lignende, men følte at de ikke fikk god nok hjelp fra dem.

Etter hvert som Eikrem fortalte om sine erfaringer ble det også stilt en del spørsmål til henne om holdninger minoritetsungdom, og da spesielt gutter, har. En av deltagerne ga et eksempel på hvordan hennes datter blir mobbet på skolen, fordi hun er blond, og spurte hvorfor Eikrem ikke la vekt på holdninger og fordommer som mange i minoritetsmiljøene har mot majoriteten.

Videre ga Eikrem en innføring i metoder hun bruker i samtaler med minoritetsungdom. Hun la spesielt vekt på viktigheten av at selv om ungdommen er alene i rommet sammen med behandleren, er det viktig å se for seg hvordan familien til den enkelte fungerer, og se for seg at de også er tilstede i rommet.

Etter lunsj ble kurset ledet av Emine Kale. Hun begynte med å fortelle om NAKMI.

Kale fortalte om sine erfaringer med pasienter med minoritetsbakgrunn, og da spesielt kvinner. Det utviklet seg etter hvert til en diskusjon, hvor mange av deltagerne delte sine erfaringer og frustrasjoner i møte med pasienter med minoritetsbakgrunn. En av deltagerne ga eksempler fra sitt eget arbeidssted hvor hun møtte på minoritetskvinner som ikke tok til seg at de ikke var i hjemlandet lenger. Hun ga et eksempel på en kvinne med somalisk bakgrunn som var innlagt på psykiatrisk avdeling, og som forlangte at de skulle finne noen som kunne ta vare på barna mens hun var innlagt på sykehus. Kursdeltageren ga uttrykk for at hun ikke kunne forstå hvorfor kvinnen fortsatte å mase om dette, da disse barna også hadde en far. Flere av deltagerne uttrykte at det største problemet i møte med pasienter med minoritetsbakgrunn var at minoritetene ikke forstod det norske samfunnet, at i Norge er det likestilling og det betyr at far har like mye ansvar hjemme som mor. Det ble en interessant diskusjon hvor mange forskjellige meninger kom fram.

5.10.5 KURS 5: KOMMUNIKASJON MELLOM MINORITETER OG HJELPEAP- PARATET.

Dato: 13.juni 2012

Kursleder: Jamil Syed

Kursleder Jamil Syed jobber ved fagsenter for barn og unge ved bydel Alna i Oslo. Det var 30 deltakere fra blant annet barnevern, NAV, crisesenter og skolehelsetjenesten.

Syed fokuserte på det noe anspennte forholdet mellom hjelpeapparat og minoritetsfamilier, ofte på grunn av utydelig kommunikasjon mellom partene. Det ble lagt vekt på at forståelse ofte blir nedprioritert, til fordel for overfladisk fagspråk og formelle formuleringer. Den generelle tonen i rommet, som respons til dette, var bekreftende, og det ble fastslått at bedre innsikt i motpartens språk og kultur er grunnleggende for forståelse.

Kurset var i stor grad basert på interaksjon deltakerne imellom. Det ble lagt opp slik at deltakergruppen deltes inn i tre undergrupper, hvor en gitt problemstilling skulle diskuteres. Syed fremla spørsmål som

Er det riktig å bry seg når man ser at noen har det vondt?

”Er det lett?” og

”Hvordan kan vi få økt forståelse og skape tillit for det flerkulturelle samfunnet?”

Åpenbart var dette kompliserte spørsmål, som fikk mye oppmerksomhet gjennom hele kurset. Etter gruppearbeidet ble diskusjonen presentert i plenum. Rommet fokuserte på hvilke utfordringer som er knyttet til kulturelle ulikheter mellom hjelpeapparat og minoritetsfamilier. I hovedsak ble det diskutert ulikheter i språk, oppfatning av språk og generelle motsetninger eller fremmedaspekter med hensyn til semantikk. Psykiske diagnoser som eksempelvis schizofreni, er tilnærmet ikke-eksisterende i noen språk. Dette fører til at kommunikasjonen mellom partene blir satt på prøve. Videre ble det lagt vekt på viktigheten av å bruke faglært tolk, i motsetning til ufaglærte oversettere. Forskjellene mellom tolk og oversetter ble diskutert, og enigheten tilsa at det er ytterst viktig å benytte seg av fagpersonale med god innsikt i og forståelse for de tema som skal tas opp.

Syed understreket at det er viktig å informere om at det eksisterer regelverk som ikke tillater vold mot barn (FNs barnekonvensjon). Mange innvandrere foreldre er ikke er klar over dette.

Mot slutten av kurset ble oppdragelseskulturer i ulike land sammenlignet.

5.11 NASJONAL DIALOGKONFERANSE: BARN OG MØDRE MED MINORITETSBAKGRUNN OG VOLD I OPPDRAGSELSEN

Hvordan bryte ned fordommer og styrke kommunikasjonen mellom foreldre og hjelpeapparat, til beste for barn, foreldre og samfunn? Dette viktige spørsmålet samlet over 80 fagpersoner og studenter fra ulike landsdeler og yrkesgrupper, da MiRA-Senteret inviterte til nasjonal dialogkonferanse om vold i barneoppdragelsen og mødre med minoritetsbakgrunn fredag 19. oktober 2012.

Etter en musikalsk innledning av Busi Ncube, ble konferansen åpnet av Kjetil Andreas Ostling, statssekretær i Barne- og likestillings- og integreringsdepartementet. Ostling understreket betydningen av flerkulturell forståelse og kunnskap om migrasjon og levekår, for å kunne gi et godt tjenestetilbud. Men han la også vekt på at regjeringen ikke ønsker at det utvikles flere sett med regler, idet han siterte Ruzzel Abueg, styreleder i Landsforeningen for barnevernsbarn: "Vold gjør like vondt uansett hvilken kultur du kommer fra". Gledelig var det også å høre statssekretærens tydelige budskap om at barn ikke skal brukes som tolk for sine foreldre.

Leoul Mekonen, nestleder og medgrunnlegger av

organisasjonen Center for African Mental Health Promotion and Cultural Competence (CAMPCOM), la i sitt foredrag stor vekt på å avmystifisere problemet med vold i barneoppdragelsen. Vold i oppdragelsen må sees i sammenheng med samfunns- og kunnskapsutvikling, og ikke kulturbakgrunn. Det er ikke så mange år siden oppdrageradferd som vi i dag definerer som vold, ble ansett å være en naturlig del av barneoppdragelsen også i Norge. Akkumulerende kunnskap om hvilke konsekvenser fysisk og psykisk vold kan ha for barn har gradvis ført med seg en holdningsendring i det norske samfunnet. Det er viktig at vi er bevisst denne gradvise endringen, og hva som forårsaket den, når vi arbeider med vold i nære relasjoner. Per i dag er det kun 32 land som har forbudt fysisk avstraffelse av barn ved lov, og mange av de etniske minoritetene som lever i Norge i dag har bakgrunn fra samfunn hvor fysisk avstraffelse av barn er vanlig.

Vi må bekjempe vold i nære relasjoner i alle befolkningsgrupper, men samtidig være bevisst på at det er en betydelig ubalanse i definisjonsmakt mellom minoritetsgrupper og majoritetsbefolkningen. Et gitt handlingsmønster vil av noen oppfattes som negativ sosial kontroll, andre kan oppfatte samme handlingsmønster som et uttrykk for omsorg. Vi trenger et minoritetsperspektiv på vold i oppdragelsen, for å kunne forstå at oppdragervold i mange tilfeller er et uttrykk for foreldrenes omtanke for barna, ikke omsorgssvikt.

Det kan være krevende å møte foreldre som utøver mildere former for oppdragervold med respekt, samtidig som en tydelig informerer om at oppdragervold er forbudt i Norge, og hvorfor det er slik. Berit Austveg, seniorrådgiver og lege, la stor vekt på at vi må prøve å forstå også det vi ikke kan akseptere. Hun poengterte at en vanlig norsk oppdragerstrategi som det å beordre barn opp på rommet, for å ”tenke over det de har gjort”, kan bli oppfattet som en grusom foreldrepraksis i et land som eksempelvis Thailand hvor isolasjon av mange oppfattes som verre enn mildere former for fysisk avstraffelse. Jamil Syed, Fagsenter for barn og unge bydel Alna, gav konkrete råd for hvordan ansatte i hjelpeapparatet kan legge til rette for god kommunikasjon gjennom å være bevisst eget kroppsspråk, ansiktssuttrykk og begrepsbruk.

En måte å bevisstgjøre seg selv på kan være å ”gå i seg selv” og tenke over hva det å være i mindretall innebærer, å kjenne på sårbarheten. Da blir det mulig å se, å bekrefte, de som opplever denne sårbarheten i dag. Kommunikasjon er i overveiende grad non-verbal, og gjensidig bekreftelse er en forutsetning for kommunikasjon. Gestaltterapeut Tom Sydhagen brukte både egen livserfaring og erfaring fra samtalegrupper og terapitimer til å understreke nettopp hvor viktig bekreftelse og trygghet er for kommunikasjon. Mangel på bekreftelse, ensomhet og opplevd uforutsigbarhet resulterer gjerne i et høyt beredskapsnivå som hindrer kommunikasjon.

MiRA-Senteret har siden 2010 jobbet med å forebygge vold i oppdragelsen gjennom å øke mødre med minoritetsbakgrunn sin kunnskap om konsekvenser av vold i

oppdragelsen og kjennskap til alternative oppdragerstrategier. Mødrene har blitt trent i å veilede og organisere aktiviteter for andre mødre i sitt lokalsamfunn. Khansa Asghar Ali, koordinator for mødre-prosjektet, delte erfaringer og fremhevet hvor viktig det er å involvere kvinnene i det forebyggende arbeidet og betrakte mødrene som en ressurs. Rupinder Kaur og Houria Hajji er begge mødre som har fulgt MiRA-Senterets veiledningskurs og etablert mødregrupper i sitt lokalsamfunn. Rupinder og Houria kom selv frem og fortalte litt om sin motivasjon for å veilede andre kvinner, og om aktivitetene i sine mødregrupper.

På slutten av dagen ble hele salen involvert gjennom diskusjoner og erfaringsutveksling rundt bordene. MiRA-Senteret hadde på forhånd forberedt en del spørsmål, men også andre tema ble tatt opp. Mange hadde spørsmål eller problemstillinger de selv hadde tenkt på i lang tid, men gjerne ville høre andres synspunkter på. Deltakerne hadde en variert yrkesbakgrunn og ulike erfaringer, både fra arbeidssammenheng og privat. Vi håper mange opplevde dette som berikende for diskusjonen, og at konferansen har vært med på å styrke det tverrfaglige samarbeidet og erfaringsutvekslingen blant de mange miljøene som arbeider med vold i nære relasjoner!

Ostlings, Sydhagens, Syeds og Austvegs foredrag er gjengitt under, enten i full form eller som sammendrag avhengig av om foreleser har levert manuskript eller ikke. MiRA-Senterets egne innlegg om mødregruppene vil ikke bli gjengitt her, da dette dekkes av rapportens øvrige kapitler.

Åpningsinnlegg

Av statssekretær Kjetil Andreas Ostling, Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet

Jeg er glad for at MIRA Ressurssenter for kvinner har valgt vold i oppdragelsen som tema for det treårige prosjektet som danner grunnlaget for denne dialogkonferansen.

Jeg er også svært glad for å bli invitert til å åpne konferansen – som både setter et viktig tema og viktige samarbeidsformer på dagsorden.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet er opptatt av barns oppvekstvilkår, foreldres omsorgsevner, og viktigheten av likestilling blant kvinner og menn.

Denne dialogkonferansen berører alle disse temaene, men retter et særlig søkelys på kvinners bruk av vold i oppdragelsen.

Mye tyder på at kvinner er litt overrepresentert som utøver av vold mot barn. Det er ikke så overraskende, all den tid det er kvinner som fortsatt tilbringer mest tid med barn. Samtidig vet vi at det i all hovedsak er menn som står for grov vold mot kvinner. Og vi vet at barn kan være vitne til denne volden, med de konsekvensene det kan ha for barn. Derfor må vi sikre at både menn og kvinner sammen jobber for å bekjempe vold i nære relasjoner. Selv om mye er oppnådd, har vi ennå ikke greid å involvere og engasjere menn tilstrekkelig.

Regjeringen har en helhetlig innsats mot vold i nære relasjoner, og tiltakene som rettes mot barn, unge og deres familier må sees i sammenheng. For eksempel er det viktig at den hjelpen en familie med voldsproblematikk kan få gjennom barnevernet og familievernnet, bidrar til å utfylle hverandre. Et godt tjenestetilbud forutsetter tverretattlig og tverrfaglig samarbeid. Da vil også kunnskap og kompetanse heves innad i tjenestene.

Det er også viktig at de offentlige tjenestene er rustet for å møte behovene til en mangfoldig befolkning, uansett kjønn, alder eller landbakgrunn. Kunnskap om migrasjon og levekår er vesentlig for å kunne tilpasse tjenestetilbudet til en mangfoldig befolkning.

Vi vet at mange av sakene som meldes til barnevernet omhandler vold i familier med innvandrerbakgrunn, men vi har ikke noe forskningsbasert og/eller systematisk kunnskap om omfang av vold i oppdragelsen i denne gruppen.

Å gi klar og forståelig informasjon om barns rettigheter i Norge, barneoppdragelse, og barnevernets rolle og arbeidsmetoder er en viktig del av norske myndigheters arbeid.

«alle barn som oppholder seg i Norge skal, uavhengig av bakgrunn, ha tilgang til gode og likverdige barnevernstjenester»

Om barnevernet – informasjon og bruk av tolk

Det er viktig å formidle til nyankomne til Norge hva barnevernets rolle og mandat er.

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, men det er også et sted hvor foreldre kan henvende seg for å få hjelp til å bli bedre og tryggere omsorgsutøvere.

Barnevernets arbeid er regulert i barnevernloven. Barnevernloven gjelder for alle barn som oppholder seg i Norge. Dette innebærer at alle barn, uansett bakgrunn, skal vurderes og behandles ut fra de samme lovbestemmelserne.

Med andre ord, alle barn som oppholder seg i Norge skal, uavhengig av bakgrunn, ha tilgang til gode og likverdige barnevernstjenester.

I fjor mottok 52 100 barn tiltak fra barnevernet. Dette var nesten 5 prosent flere enn året før (SSB). Oslos mangfold tilsier et stort behov for en kultursensitiv tilnærming og flerkulturell kompetanse i alle offentlige tjenester, herunder barnevernet. For meg innebærer kultursensitivitet at man er lydhør for og oppmerksom på egen og andres kultur og måter å se virkeligheten på. Flerkulturell kompetanse oppfatter jeg som kunnskap og innsikt som skaper grunnlag for kultursensitivitet i praksis.

I barnevernets arbeid er det avgjørende at alle parter forstår detaljene i og konsekvensene av det som blir sagt og skrevet. Undersøkelser viser varierende bruk av tolk i den kommunale barnevernstjenesten og i barnevernsinstitusjoner. Regjeringen ønsker at barnevernet alltid benytter kvalifiserte tolker i situasjoner der det kan oppstå språkproblemer.

Regjeringen er også opptatt av at barn ikke skal brukes som tolk. Av hensyn både til barnet og de voksne, skal barn aldri behøve å komme i en situasjon hvor de må overbringe vanskelige meldinger som de selv ikke nødvendigvis skjønner rekkevidden av.

Nattergalen og øvrige informasjonstiltak

Med tanke på informasjon om og kjennskap til barnevernet og barns rettigheter i Norge, vil jeg også kort nevne mentorordningen "Nattergalen". Denne ble startet som et prøveprosjekt ved åtte høyskoler og universitet i 2008 og innebærer at studenter ved barnevern- eller sosialfagsutdanningene i ett skoleår er

mentorer for barn med minoritetsbakgrunn i alderen 8-12 år. Mentorordningen er evaluert, og ordningen er gjort permanent fra 2012. Til nå har over 400 barn hatt mentor et skoleår.

Videre er departementet i samarbeid med Utdanningsdirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet i ferd med å ferdigstille en DVD med tittelen "Oppvekst i Norge".

Denne vil bli utgitt på åtte ulike språk og inneholde tolv kapitler med ulike tema, herunder barnevernet.

Målgruppen for filmen er nyankomne innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn som vet lite om det å vokse opp i Norge.

Brosjyren "Til barnets beste", utgitt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet er en kilde til ytterligere informasjon om barnevernet. Brosjyren gir et kortfattet innblikk i hva barnevernet er og gjør og foreligger på ulike språk. Den er tilgjengelig på departementets hjemmesider.

Foreldreveiledning

Erfaringer viser at bruk av foreldreveiledningskurs og familiestøtteprogram er nyttige hjelpetiltak for at foreldre skal mestre sin nye situasjon på en god måte. Som en del av arbeidet med å hjelpe foreldre til å bli bedre ressurser for sine barn, støtter og oppfordrer regjeringen kommunene til å ta i bruk ulike former for foreldreveiledningsprogram.

Blant disse er Program for foreldreveiledning, et helsefremmende og primærforebyggende program i regi av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Programmet er blant annet basert på veiledningsmetoden International Child Development Programme (ICDP). Det finnes ulike varianter av programmet som er rettet mot ulike målgrupper, herunder foreldre med innvandrerbakgrunn.

Viktig arbeid på dette området gjøres også av Home-Start Familiekontakten Norge, som er en frivillig hjelpeorganisasjon som bidrar til å forebygge familiekriser gjennom å gi praktisk hjelp i hverdagen til småbarnsfamilier som har det vanskelig. Organisasjonen bidrar også til å utvikle foreldrekompertanse og formidler viktig informasjon til familiene som det norske samfunnet.

I Aftenposten på onsdag 17.10.12, sa styrelederen i Landsforeningen for barnevernsbarn (LfB) at vold gjør like vondt uansett hvilken kultur du kommer fra. Vi skal lytte til de som har erfaring fra barnevernet i denne sammenhengen. Det går en debatt i mediene nå, som tar opp spørsmål om barnevernet, oppdragervold og barnevernets kompetanse. Den debatten er viktig at vi deltar i. Men, før jeg gir meg vil jeg slå fast at vold er

et alvorlig samfunnsproblem. All bruk av vold strider mot norsk lov og krenker grunnleggende menneskerettigheter. Vi kan ikke akseptere vold i nære relasjoner. Den må forebygges og bekjempes. Konferanser som dette er et godt bidrag til å holde fokuset oppe. Lykke til med konferansen og det videre arbeidet på dette området!

Bruk av vold i barneoppdragelsen

- hvorfor trenger vi et minoritetsperspektiv?

Basert på foredraget til Leoul Mekonen, , nestleder og medgrunnlegger av organisasjonen Center for African Mental Health Promotion and Cultural Competence (CAMPCOM).

Hvorfor trenger vi et minoritetsperspektiv på oppdragervold? Er det ikke så enkelt at ”unorsk oppdragelse” - og da særlig bruk av vold – er hovedårsaken til at innvandrere er overrepresentert i barnevernet? Hvis disse innvandrerne tar avstand fra sin kultur og oppdrar barna på ”norsk måte”, er ikke da problemet løst?

Nei, så enkelt er det ikke. Vold i oppdragelsen må sees i sammenheng med samfunns- og kunnskapsutvikling, ikke kultur. Dersom vi skal lykkes med å forebygge vold i barneoppdragelsen, er det også viktig å være bevisst hvilke særlige utfordringer minoritetsfamilier møter i kjølvannet av en migrasjonsprosess.

Fysisk avstraffelse som oppdragerstrategi – en utbredt praksis

”når man snakker om fysisk avstraffelse av barn, forbindes dette ofte med barbarisk og primitiv barneoppdragelses-praksis blant ikke-vestlige innvandrere. Men dette har vært en utbredt praksis også i Vesten. For å forstå bruk av vold i barneoppdragelsen, må vi se på hvordan oppdrager-vold har endret seg i takt med vitenskaps- og samfunnsutvikling i stedet for å ensidig fokusere på kultur. Det var ikke en kulturomveltning som førte til at fysisk avstraffelse av barn ble forbudt ved lov i Norge, men forskning og kunnskapsutvikling ”

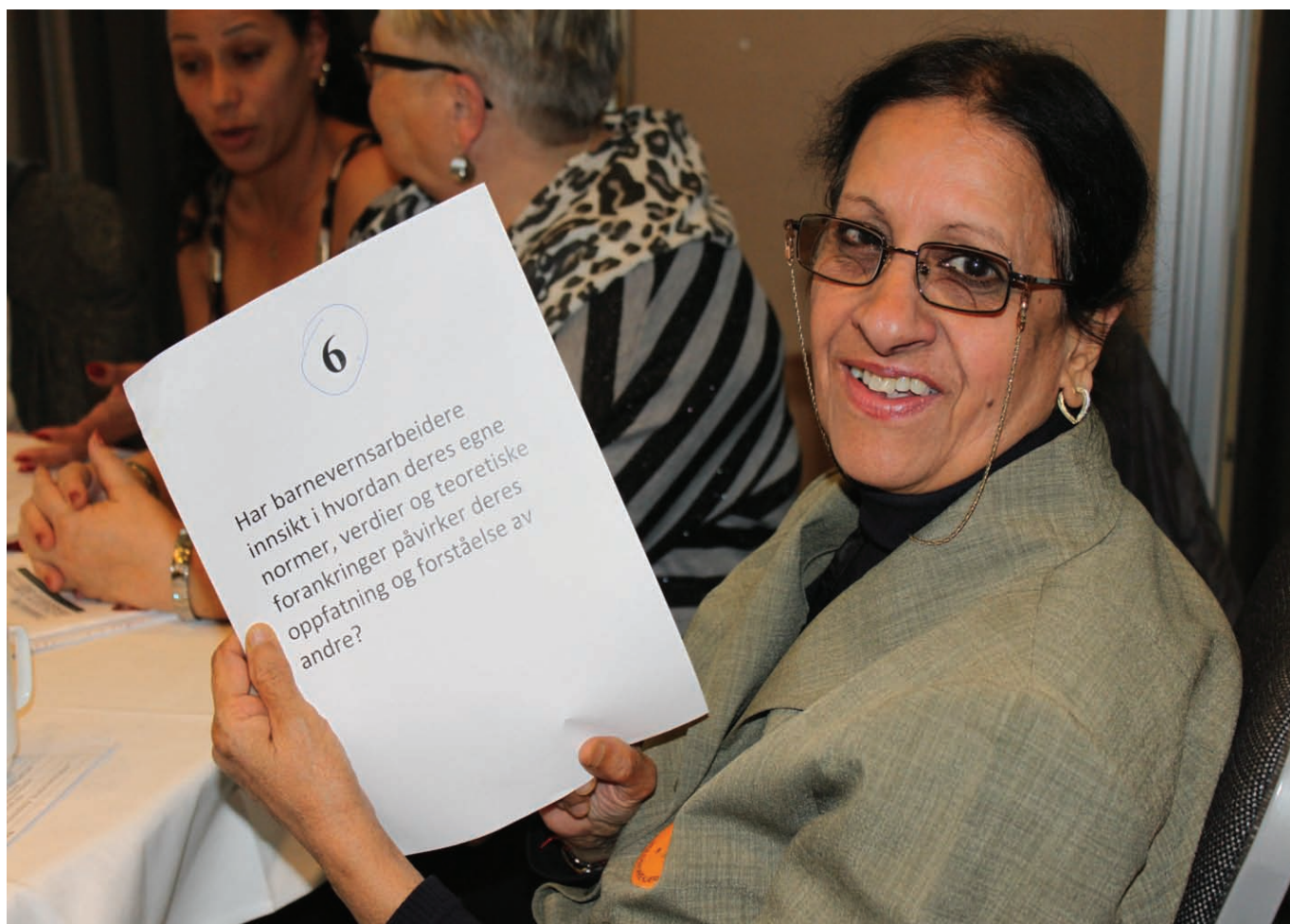
Mekonen la i sitt foredrag stor vekt på å avmystifisere oppdrager-volden, og vise hvordan synet på vold i oppdragerøyemed har endret seg i takt med samfunns- og kunnskapsutviklingen i Norge. Det er ikke lenge siden fysisk avstraffelse var en akseptert oppdragerstrategi både i det norske skoleverket og innad i familien i Norge. Overgangen til dagens samfunn, hvor fysisk avstraffelse av barn er forbudt ved lov og det er allmenn enighet om at slik praksis er uakseptabel, kan ikke forklares med kultur. Den gradvise de-legitimeringen av fysisk avstraffelse av barn er først og fremst et resultat av kunnskapsutvikling som følge av forskning på psykiske konsekvenser av vold samt en alminnelig bevisstgjøring rundt barns rettigheter.

Oppdragervold er en vanlig og akseptabel praksis i mange land. Av verdens nærmere 200 uavhengige stater, er det per i dag kun 32 land som har forbudt fysisk avstraffelse av barn/bruk av vold i oppdragelsen. Antallet land som har forbudt vold mot elever på skolen er noe høyere, 113 land har forbud mot dette. Blant de landene som ikke har forbudt fysisk avstraffelse mot barn finner vi blant annet i mange stater i USA og Canada, land som av mange oppfattes å være relativt like Norge med hensyn på kultur.

Misforståelser og misbruk av begrepet kultur:

- Generalisering av kultur ved forklaring av andres tro og praksis
- Overse individuelle variasjoner blant medlemmer av samme etnisk- eller sosial gruppe
- Å se på kultur som statisk enn dynamisk
- Å forstå kultur utenfor et historisk, økonomisk, sosial, politisk og geografisk kontekst
- Å forklare helse- og sosiale problemer blant etniske minoriteter ut fra kultur/etnisitet og overse betydningen av levekår og migrasjon
- Å overdrive kulturens påvirkning og forklare familiære konflikter/vold og sosiale problemer ut fra kultur. Eks. krisereaksjoner som kulturbetinget

Hvorfor trenger vi et minoritetsperspektiv på vold?

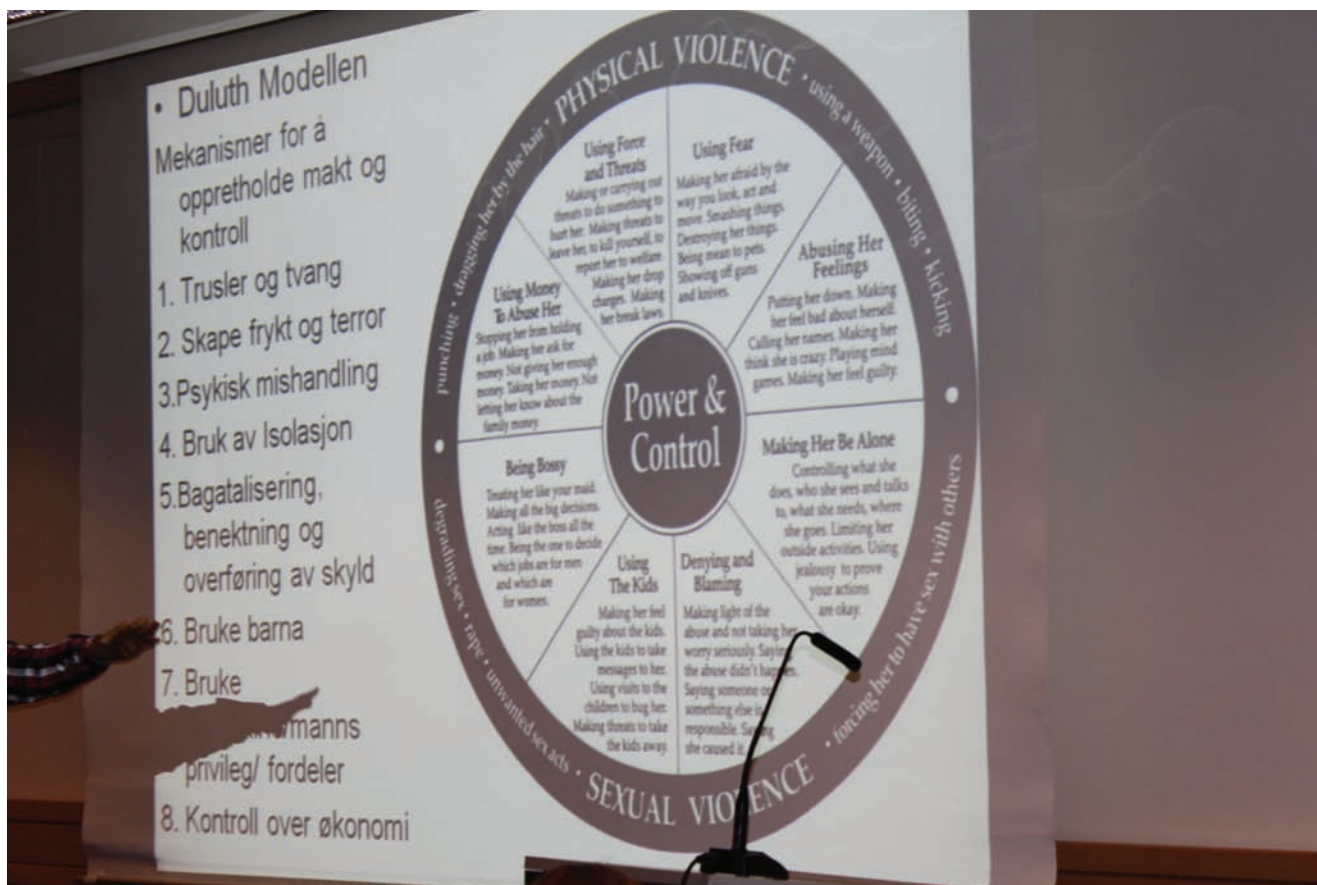
Majoritetens definisjonsmakt

Dersom vi skal lykkes med å forebygge vold i barneoppdragelsen, er det viktig å være bevisst på at den definisjonsmakten det innebærer å representere en majoritet. Det finnes alltid både sosialt inkluderende og sosialt ekskluderende krefter i et multietnisk samfunn. Det er også skjevheter i maktforhold ift lovverk og utforming av hjelpeapparater og tjenestetilbud. Å være minoritet innebærer å leve på majoritetens premisser.

Vi må bekjempe vold i nære relasjoner, i alle samfunns- lag og blant alle etniske eller religiøse grupperinger. Men samtidig må vi være bevisst på den maktubalanse det er mellom minoriteter og majoritetssamfunnet med tanke på lovutforming og definisjon av hva som er aksepterte eller ikke-aksepterte praksiser. Det er per i dag bare 32 land som har forbudt fysisk avstraffelse av barn. Blant de mange landene som tillater fysisk avstraffelse av barn finner vi også vestlige land. ”Kan vi forvente at folk som kommer fra disse landene

skal legge fra seg denne praksisen så snart de krysser grensen?”

Mennesker som er oppvokst i samfunn hvor fysisk avstraffelse regnes som en legitim måte å korrigere barns oppførsel på, har ofte internaliserte holdninger og handlingsmønstre som er vanskelige å endre. Fysisk avstraffelse, i den hensikt å korrigere et barns oppførsel, må derfor ikke oppfattes som et uttrykk for manglende omsorgsevne. Det vil være mer fruktbart å tenke på det som at foreldrenes omsorgskompetanse er i utakt med den kunnskaps- og samfunnsutvikling som har foregått i det norske samfunnet. Vi må vakte oss for å avskrive foreldrene med at de har liten omsorgsevne, og heller tilby foreldrene å ta del i den kunnskapen vi har om konsekvenser av vold samtidig som de presenteres for alternative måter å oppdra barna sine på.

Til refleksjon.

Hva vil det si for barnets opplevelse av fysisk avstraffelse, å vokse opp i et land hvor oppdragervold er forbudt og anses som skadelig og krenkende?

Krenkelse er kulturbetinget. Mange av oss, i min generasjon, vi som kom til Norge som voksen, har vokst opp med oppdragervold. Vi opplevde oppdragelsen som streng, men vi ser ikke på oss selv som mishandlede barn. Vi følte oss i liten grad krenket. Men for våre barn er det annerledes! Våre barn er integrert og samfunnet forteller dem at oppdragervold er mishandling. Denne holdningen er internalisert hos våre barn, og de vil derfor i større grad enn oss oppleve fysisk avstraffelse som en krenkelse.

Migranter – en sårbar gruppe

Å møte etniske minoriteter er en global utfordring og ikke et særegent fenomen i Norge. Mange migranter har måttet emigrere som følge av vold eller truende konflikter, og bærer med seg alvorlige traumer. Men også blant frivillige migranter som har kunnet forberede utreisen og i større grad planlegge reisen, kan migrasjon medføre en økt sårbarhet. Dette gjelder ikke bare innvandrere til Norge, men kan også være relevant for nordmenn som flytter til andre land. Migrasjon fører til store endringer, og dersom familiene ikke har tilstrekkelige ressurser til å takle disse endringene vil det oppstå stress og konfliktsituasjoner.

Innlevelsessevne og frustrasjonstoleranse er, sammen med impulskontroll, svært sentrale elementer i barneoppdragelsen og forholdet mellom foreldre og barn. Stress, som følge av lav sosioøkonomiske status eller migrasjonskriser, kan ha en negativ påvirkningskraft på foreldrenes innlevelsessevne og frustrasjonstoleranse, redusere impulskontrollen og dermed øke hyppigheten og/eller alvorlighetsgraden av den fysiske avstraffelsen.

Tabell 1. Faktorer som påvirker minoritetsfamilier.

Eksil og migrasjonskriser	Å oppdra barn i et nytt land og samfunn!	Akkulturasjonsprosess – Kulturelle endringer som følge av migrasjon.
Opplevelse knyttet til migrasjon - fortid, nåtid og framtid	Rolleforandringer i familien og avmakt	Bidimensjonal tilnærming: gradvis inkorporering av majoritetssamfunnets kultur, språk og verdier samt hvordan man forholder seg til egen opprinnelig kultur.
Streng asyl- og innvandringspolitikk (Å leve på asylmottak, streng krav til opphold og familieegjenforening.	Svekket foreldreautoritet og barns forakt overfor foreldre. Selv bestemmelses rett/ selvstendighet	Acculturative Family Distancing (AFD): en avstand som oppstår mellom minoritetsforeldre og barn som følge av migrasjon, kulturforskjeller og ulike nivå av akkulturasjon.
Tap av sosiale nettverk (den utvidede familie)	Gjensidig forståelse vs. lydighet Barnsrett er lovfestet	AFD innebærer : kommunikasjonssbrudd og uforenelige kulturelle verdier i familien som øker risikoen for familiekonflikter, psykisk lidelse og familie dysfunksjon.
Tap av sosial status særlig blant menn	Å være streng og kontrollerende i et nytt og ukjent system	
Store og nye krav fra samfunnet og tilpassningsvansker/stress Konsentrasjons- og hukommelsesproblemer eller /og PTSD	Mangel på kunnskap og oversikt om barnets hverdag eks. skolearbeid, fritidsaktiviteter, ungdomskultur og miljøer.	
Migrasjon fra kollektivistisk til individualistisk samfunn – Ensomhet/sosialisolasjon	Manglende sosialkontroll	

Cultural Competence: Cultural competence is conducting one's professional work in a way that is congruent with the behaviour and expectations that members of the distinctive culture recognize as appropriate among themselves.

Cultural sensitivity: It is the process of professional intervention while being knowledgeable, perceptive, empathic, and skillful about the unique and common characteristics of clients who possess racial, ethnic, religious, gender, age, sexual orientation, or socioeconomic differences.

Hva trenger helse- og sosialarbeidere for å møte etniske minoriteter på en god måte?

Hvordan kan helse- og sosialarbeidere øke sin kulturkompetanse og -sensitivitet?

- Å anerkjenne, forstå, og akseptere prinsipper om verdensbilde, kultur, rase og etnisitet
 - Å anerkjenne at rasisme og etnosentrisme er konsekvenser av å ikke respektere den grunnleggende fakta at andre etniske grupper har sine egne verdensbilder og praksis som er sentrale for deres eksistens som gruppe.
 - Kulturkompetanse tar utgangspunkt i et ønske (nysgjerrighet) om å forstå andre sosiale grupper fra egne perspektiver og verdensbilde.
 - Det kan utvikles gjennom direkte observasjon av en spesifikk gruppe, deltakelse i andres daglige livs aktiviteter og gjennom en omfattende studie av en sosial gruppe.
- Hvordan kan man forebygge vold mot barn gjennom å styrke foreldrene?*
- Foreldrekurs med tanke på ikke-voldelig grensesetting alternativer
 - Kurs om gode kommunikasjonsferdigheter med barn og unge
Skape gjensidig forståelse mellom ektefeller og foreldre-barn
Informasjon om kulturelt akseptabelt og tilpasset aktivitetstilbud for ungdommer
 - Community Dialog
 - Familieorienterte rådgivningstjenester

Majoritet møter minoritet – minoritet møter majoritet

Basert på foredraget til Tom Sydhagen, sosionom og gestaltterapeut

Tom Sydhagen har gjennom flere år arbeidet med kvinner med minoritetsbakgrunn, og har blant annet ledet samtalegrupper for mødre med minoritetsbakgrunn. I sitt foredrag la han vekt på den betydning gjenkjennelse, det å ”kjenne seg igjen i” motparten, har for tillitt og kommunikasjon. Gjennom bevisstgjøring av egne erfaringer kan vi lettere leve oss inn hva det vil si å tilhøre en språklig og kulturell minoritet i Norge. Sydhagen gav følgende råd til ansatte i hjelpeapparatet:

Gå inn i deg selv og tenk over hva det å være i mindretall innebærer, kjenn på sårbarheten. Da kan du se, bekrefte, de som opplever denne sårbarheten i dag. Vær oppmerksom på menneskers intimsfære – varsomhet er nødvendig for kommunikasjon. Anerkjenn egne erfaringer og aksepter dem, ikke overfokuser på den andre – det kan oppleves invaderende.

Vi har alle erfart hvordan det er å være i mindretall, føle seg utestengt, lengte etter bekreftelse, føle seg sårbar. Gjennom å gå gjennom en bevisstgjøringsprosess rundt hva det vil si å være en minoritet, kan vi bli bedre i stand til å bekrefte, og gjennom det, også kommunisere med mennesker med minoritetsbakgrunn. 70 – 80 prosent av kommunikasjonen er non-verbal, og gjensidig bekreftelse er en forutsetning for kommunikasjon. Bekreftelse kommer gjennom gjenkjennelse, på et ikke verbalt, kroppslig, og sanselig plan. Sydhagen trekker frem egne opplevelser fra barndommen, erfaringen med å flytte til et nytt sted og føle seg annerledes, som en viktig grunn til at han kan jobbe med minoritetskvinner på MiRA-Senteret. Mange av kvinnene han møter har et høyt beredskapsnivå, som respons på stor uforutsigbarhet, og opplevelsen av å være sårbar. Når disse kvinnene kommer til senteret og treffer noen de kan ”kjenne seg igjen i”, opplever de trygghet. Sydhagen har sett hvordan en del kvinner ender med å sovne der de sitter, som respons på trygghet etter lang tids beredskap.

A background image showing a group of children, possibly of diverse ethnicities, smiling and looking towards the camera. The image is slightly faded and serves as a backdrop for the text.

Bevisstgjøring rundt egne erfaringer som grunnlag for kommunikasjon

Hvordan oppleves det å være en fremmed, å tilhøre en minoritet? En måte å bevisstgjøre seg selv på, er å gå inn i seg selv og tenke gjennom hvilke erfaringer man selv har hatt med å være i mindretall, og kjenne på den sårbarheten som annerledesheten kan føre med seg. Tom Sydhagen forteller:

Da jeg var liten flyttet mine foreldre fra Nannestad på Romerike til Mosjøen i Nord-Norge. Dette var på 50-tallet, og Mosjøen opplevdes som å være veldig langt fra Oslo. Da vi kom til Nord-Norge opplevde vi at vi var forskjellige. Vi snakket annerledes, vi kledde oss annerledes, vi spiste annerledes mat, vi drakk te om morgenen og det gjorde de ikke i Mosjøen. Vi spiste ribbe til jul, de spiste fisk. Så på disse veldig små marginene var vi annerledes.

Vi som barn, vi tenkte jo ikke på det. Vi tilpasset oss. Men mine foreldre var alltid trøtte, og hvorfor var de så trøtte? Det jeg tror skjedde var at de hadde flyttet fra sine egne, til noe som opplevdes fremmed, og de lengtet hjem. De var trolig lite bevisst på dette selv. Det var etter krigen, man skulle være glad for det man hadde: krigen er over, vi har jobb, vi har fått oss nytt hus, vi har tre barn, vi må jo gå videre i livet og det er ikke tid til å kjenne etter hvordan man egentlig har det. Man gjorde jo ikke det, man tok seg sammen. Men vi barna undret oss jo over hvorfor de bestandig var så trøtte.

Fordi vi var en enslig familie fra Østlandet som bodde i Mosjøen, så ble det en ensomhet i dette. Jeg tror mine foreldre var ensomme, og at det å takle endringen krevde mye energi. De ble ikke bekreftet, det var ikke noen som kjente seg igjen i oss og vi kjente oss ikke igjen i dem som hadde bodd der over lang tid. De som bodde der hadde sine tradisjoner og sin måte å være sammen på. Vi var annerledes. Når det så flyttet inn en ny familie i nabolaget, en familie fra Hamar, utløste dette glede og lettelse. Endelig noen som er lik, noen som er som oss. De spiser svinekjøtt de også, de snakker det samme språket, de har de samme kodeksene... de ble mine foreldres beste venner.

Vi barna levde for sommeren, for ferien når vi kunne reise til Østlandet og besøke bestemor og bestefar, alle onklene og tantene. Hele mitt liv lengtet jeg til Østlandet, det var der jeg ville være.

Kommunikasjon mellom hjelpeapparatet og minoritetsfamilier

Basert på foredraget til Jamil Syed
Jamil Syed er ansatt i Fagsenter for barn og unge i bydel Alna. Han har jobbet i barnevernet, og har erfaring med konfliktløsning og ICDP-kurs. I sitt foredrag delte Syed sine erfaringer fra mange års praksis, og gav klare råd med hensyn på hvordan kommunikasjonen mellom hjelpeapparatet og minoritetsfamilier kan bedres.

Må involvere menn. Kvinnene har ofte en sentral rolle i familien, men når vi skal jobbe med forebygging av vold mot barn og andre familierelaterte problemstillinger er det viktig å også involvere mennene. Syed erfarer at informasjonskampanjer i form av oppheng av plakater og lignende generelt gir liten respons blant innvandrermenn. Mange er fremmed for denne typen kommunikasjon, og Syed anbefaler at en i stedet tar direkte, personlig kontakt med enkeltpersoner eller grupper.

Kommunikasjon som rytme. Kommunikasjon er mye mer enn det som rent faktisk blir sagt. Kommunikasjon kan forstås som rytme. Dersom to mennesker følger ulik rytme, blir det vanskelig ikke bare å danse og synge, men også å kommunisere. Kommunikasjonens rytme er et sammensatt fenomen, hvor skjulte forventninger, kroppsspråk, intimsone og høflighetsformer er viktige bestanddeler.

Definisjonsmakt. Majoriteten besitter definisjonsmakten. Det er viktig at ansatte i hjelpeapparatet er seg bevisst denne definisjonsmakten, og møter fravikende synspunkter med respekt.

Det betyr ikke at man skal akseptere brudd på lovverket. Men man må være seg bevisst sin egen bakgrunn, og være åpen for alternative livsformer så sant disse ikke bryter med samfunnets regler. Private holdninger må legges igjen på gangen. Det kan ofte være vanskelig å vurdere hvor grensen går, særlig gjelder dette kanskje i saker som omhandler sosial kontroll. For når tipper den sosiale kontrollen over fra å være et positivt korrektiv til å bli skadelig? Ved å være seg bevisst definisjonsmakten med hensyn på sosial kontroll, og vise respekt og forståelse for at sosial kontroll i de aller fleste tilfellene er et uttrykk for omsorg, kan det bli mulig å nærme seg problemstillingen fra en positiv vinkel og åpne opp for dialog.

Råd til hjelpeapparatet:

For å bygge relasjoner:

- er det viktig å få frem gode samtaler og bygge tillitt – dette gir bedre kommunikasjon
- vær positiv og vis interesse
- hold kommunikasjonen åpen, husk å lytte
- snakk bokmål dersom den du
- snakker med har problemer med å forstå dialekt
- vær bevisst på eget ansiktsuttrykk og hvordan du ordlegger seg
- vær bevisst på egen bakgrunn, og hva dine egne ”private holdninger” er. Disse må legges igjen på gangen.
- respekt, aksept, kroppsspråk, rytme – det krever tid

Hvordan forstå det ukjente? Helsepersonells møte med minoritetsfamilier

Basert på foredraget til Berit Austveg, seniorrådgiver og lege

Berit Austveg, seniorrådgiver i Statens helsetilsyn, avsluttet foredragsrunden med foredraget ”Helsepersonells møte med minoritetsfamilier – Hvordan forstå det ukjente? Berit Austveg var den første til å drive systematisk helsearbeid blant innvandrere i Norge, og har etter det arbeidet med globale kvinnehelse spørsmål i en årrekke. Hun har også personlige erfaringer med det å skulle oppdra egne barn i et fremmed land med andre normer for barneoppdragelse.

Skille mellom hva og hvordan

Med tanke på immigrasjon til Norge, er det to prinsipper som skal forenes. Det ene er at innvandrere skal kunne beholde sin egenart. Det andre er at de skal følge norsk lov. Mange tenker at disse to helt sentrale prinsippene står i motsetning til hverandre, men jeg tenker at de ikke trenger å gjøre det. For det ene handler om hva som skal skje – at man skal følge norsk lov. Det andre sier noe om hvordan vi som profesjonsutøvere skal møte innvandrere, at vi skal møte dem med kunnskap og empati og at de skal få beholde sin egenart innenfor rammen av lovverket.

Gjennom å forsøke å forstå også det vi ikke kan akseptere, legger vi et grunnlag for dialog om de vanskelige spørsmålene. Unngå tautrekking om hvordan virkeligheten ”egentlig” ser ut. Vi trenger ikke å skjønne hverandre til bunns. Prøv heller å oppnå en felles forståelse av noe, av det som er viktigst.

”Vi har alle en idé om hvem barna våre skal bli”

Oppdragervold er forbudt ved norsk lov, og skal ingenlunde aksepteres. Men om vi skal lykkes med å forebygge vold i oppdragelsen, er det viktig at vi forsøker å forstå også det vi ikke kan akseptere. Et viktig skritt for å forstå det ukjente, er å bli bedre kjent med seg selv og eget samfunn. Og det er nettopp i møte med det ukjente at vi kan bli bevisst på og reflektere over vår egen kulturelle bagasje.

Berit Austveg forteller om sin egen opplevelse med å oppdra barn i et fremmed land, og om møtet med det Thailandske skolesystemet. I oppdragelsen av sine egne barn på 2 og 6 år, la Austveg stor vekt på å lære barna å være selvstendige. Dyder som det å gjøre ting grundig, gjøre ting ferdig, ta ansvar og være utholdende var innprentet i den eldste sønnen. Når sønnen startet på skolen skapte hans selvstendighet og ansvarsfølelse problemer. Egenrådigheten ble oppfattet som ulydighet og mangel på respekt for autoriteter, og det endte med fysisk avstraffelse.

I dagens Norge er fysisk avstraffelse av barn lite akseptert i befolkningen. Sosial isolasjon er derimot en mye brukt oppdragerstrategi. ”Gå på rommet ditt” sier vi, og sender poden inn bak en dør for å tenke seg om og grunne over egen oppførsel en tid. Austveg peker på at hennes ”norske” måte å oppdra barn på, i et thailandsk perspektiv fremstod som både grusom og som et uttrykk for omsorgssvikt. Det å bli sendt bort for å sitte alene på rommet, ble av mange oppfattet som en mye verre straff mot et barn enn den fysiske avstraffelsen som ble brukt på skolen. Og ved å oppdra barna til å være selvstendige og ta egne valg, frarøvet hun barna muligheten til å passe inn i det thailandske samfunn. ”Hadde det vært et våkent barnevern i Thailand, hadde de tatt barna fra meg”.

Vi har alle en idé om hvem barna våre ”skal bli”. Og vi ønsker alle å forme barna, å tilpasse dem til det samfunn de skal leve i. Ved migrasjon kan det lett oppstå konflikter mellom egne verdier og storsamfunnets. Austveg og hennes familie hadde muligheten til å velge, og valgte å ta barna ut av førskolen. Senere reiste de også hjem til Norge. Innvandrere og flyktninger i Norge har ikke denne valgmuligheten, i hvertfall ikke på kort sikt. I møte med disse familiene er det viktig at vi viser forståelse og respekt for deres tanker og meninger om hvordan barn skal oppdras, samtidig som vi gjør det klart at vold ikke kan aksepteres.

Kapittel 6: Resultater og resultatvurdering

Det var et mål for prosjektet at ca. 300 barn og mødre med minoritetsbakgrunn skulle delta aktivt gjennom hele prosjektperioden. Vi har klart å engasjere 279 kvinner og barn. Det er viktig å understreke at vold i oppdragelsen er et vanskelig tema for mange av våre brukere. Å sette lys på temaer som tradisjonelt blir sett på som et privatanliggende og som skal diskuteres innenfor familiens trygge rammer har vært utfordrende. Mange av mødrene som deltok i prosjektet har selv vært utsatt for vold og kjente til den smerten volden fører med seg. De hadde et sterkt behov for å beskytte sine barn mot lignende lidelser.

Etter vår erfaring hadde barna det største utbytte av prosjektet. Barnas alder var fra 0-16 år. Mange mødre hadde med seg spedbarn som ble tatt vare på av en barnevakt mens mødrene var på kurs. Under kursene ble det også skaffet barnevakt som stimulerte barnas kreativitet og engasjerte dem i lek og læring. Mødrene som jobbet som veiledere ble kjent blant barna gjennom aktiviteter og barna fikk et godt forhold til dem. Vi fikk tilbakemeldinger fra mødre at barna så frem til aktivitetsdagene.

Et annet mål var at minst 10 kvinner med minoritetsbakgrunn skulle "uteksamineres" som veiledere ved prosjektets slutt. Det var 15 kvinner som uttrykte ønske om å bli veiledere, og fulgte veiledningskurs og aktiviteter. Men av personlige grunner kunne ikke alle forplikte seg til å jobbe som veiledere. Det var 8 kvinner som ønsket å jobbe som veiledere, og tre av dem startet opp egne mødregrupper allerede i prosjektets andre år. De fem kvinnene som ikke startet veiledningsgrupper følte at de trengte mer opplæring i å jobbe som veileder.

Det siste målet var kursing og kompetanseheving av det offentlige hjelpeapparatet. Der møtte vi stor interesse fra offentlige instanser og til tider måtte vi begrense antall deltakere på grunn plass og ressurser. Det var totalt 177 deltakere på disse kursene og det viser at det er stor etterspørsel for faglige møtesteder, og at de tema vi tok opp engasjerte.

6.1 MØDRE SOM RESSURSER

Et viktig prinsipp i prosjektet har vært brukermedvirkning, og allerede ved prosjektstart hadde vi med oss mødre som ressurspersoner. Vi så tidlig at med deres sterke engasjement ville prosjektet få en sterkere grasrotsforankring, da disse mødrene har direkte tilknytning til kvinner som kanskje resten av samfunnet ikke møter så ofte. Gjennom å være rollemodeller for hverandre har mødrene kunnet øke sin egen bevissthet om seg selv og har i større grad kunnet hevde seg selv og sine egne behov.

En sentral del av prosjektet har vært å motvirke sosial isolasjon og ensomhet blant mødre med minoritetsbakgrunn. Mange av prosjektets brukere har vært skilte kvinner som er alenemødre, og som har et svært begrenset nettverk. De eneste trygge relasjonene de har er med deres egne barn. Gjennom prosjektet har disse kvinnene blitt fanget opp av veilederne og blitt inkludert i prosjektet. Dette har både gitt dem et nytt nettverk og en sterk tilknytning til sin veileder som en ressursperson i deres liv.

For mange mødre har vanskelige migrasjonsprosesser hindret en god integrering i det norske samfunnet, men gjennom å bruke mødre som ressurser i lokalmiljøene har prosjektet lyktes i å bringe mange av disse mødrene ut av isolasjonen og inn i det norske samfunnet.

Vi har hatt en veletablert kjerne av kvinner med bakgrunn fra blant annet Marokko, Bosnia, Ghana, Uganda, India, Pakistan, Tyrkia, Somalia, Sri Lanka, og Chile. I de fleste av disse landene er det fortsatt vanlig å bruke fysisk avstraffelse i oppdragelsen. For mange er det en stor utfordring å prøve andre oppdragelsesmetoder.

Gjennom prosjektet har vi opplevd at det ofte er de eldste barna som får en oppdragerrolle i familien. Foreldrene overlater de yngste barn til eldre barn. Det er særlig jenter som får en slik oppdragerrolle, slik mister de sin ungdom.

Mange mødre bruker barna sine som tolk og gjennom prosjektet ble de klar over de negative konsekvensene av dette.

Når barna begynner i barnehage og begynner å lære norsk opplever mange mødre at de retter på deres språk..

Dette har gitt en opplevelse av at mødrene ikke har den autoritet som følger med en foreldrerolle. Det har resultert i at det er mange mødre som har dårlig selvtillit i forhold til foreldrerollen.

Gjennom prosjektet har mødrene fått mer kunnskap om barneoppdragelse, vold og dens påvirkning på barn. Med mer kunnskap øker også deres bevissthet i forhold til tema vold i familien. Etter hvert som kvinnene har fått mer sikkerhet har de også delt sine erfaringer i mye større grad og stilt flere spørsmål.

Vi har sett en positiv utvikling i forholdet mellom mor og barn som deltar på aktivitetene. Etter at mor og barn har lekt, ledd og opplevd nye ting sammen, virker de nærmere hverandre og åpner seg for hverandre. Når barna ser at mor er interessert i å ha det gøy sammen med dem, viser de mer respekt, og for mange har morsrollen blitt lettere å takle.

Vi vil her presentere en sammenfatning av evalueringsskjemaene fra prosjektdeltakerne. Skjemaene ble levert til 155 kvinner og barn som fylte ut mot slutten av aktivitetene. I oppsummeringen kommer tallene kun i prosent.

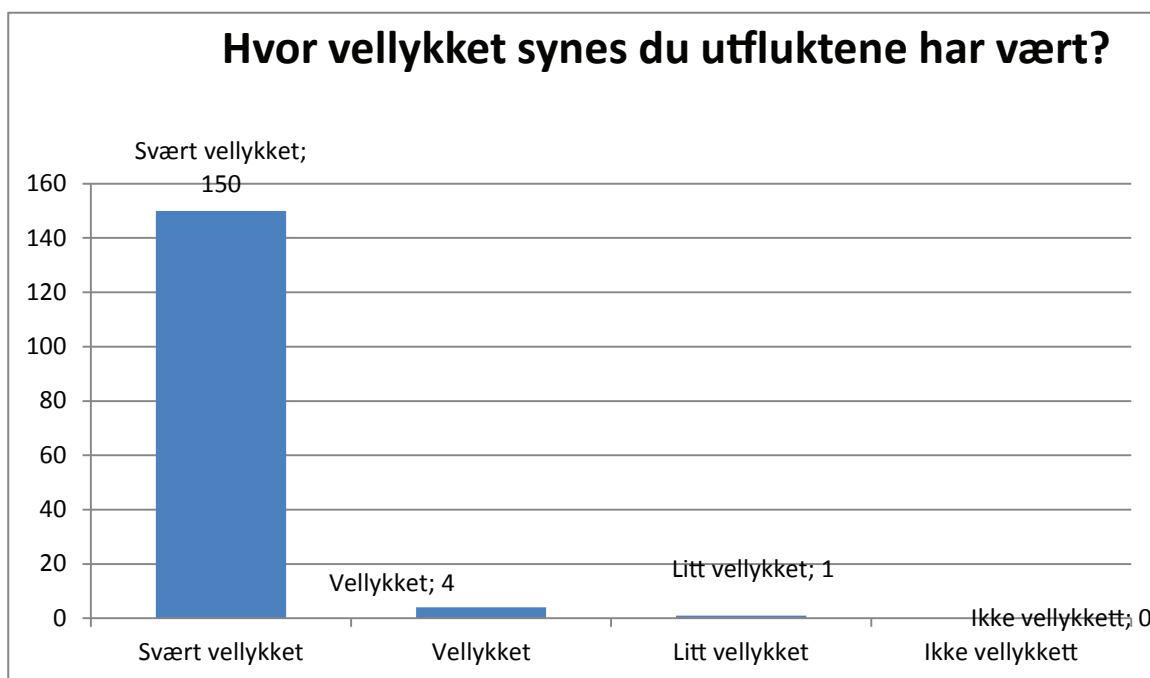

Diagram 6 viser at et stort flertall av kvinnene som har vært med i prosjektet har lært mye nytt om barneopdragelse.

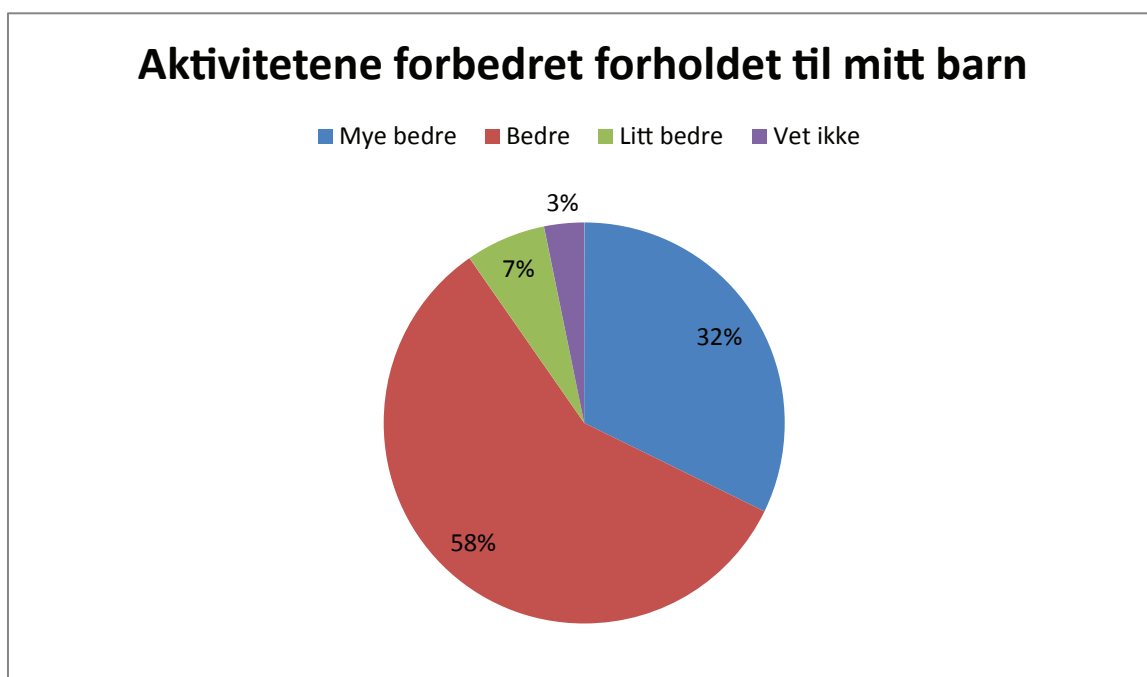

Diagram 7. Kursene for mødrene har vært veldig spennende og mødrene har underveis gitt veldig gode tilbakemeldinger.

Hvor mye har du lært om barneoppdragelse i Norge?

■ Mye nytt ■ Litt nytt ■ Lite nytt ■

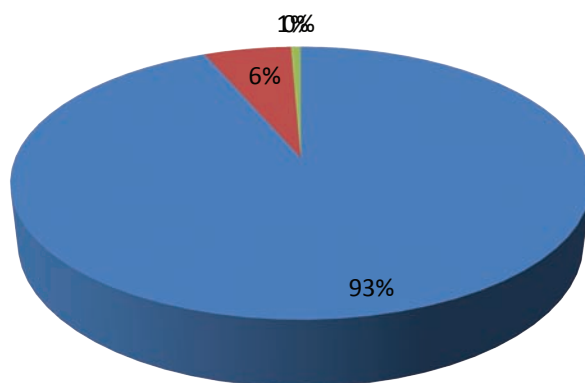

Diagram 6 viser at et stort flertall av kvinnene som har vært med i prosjektet har lært mye nytt om barneoppdragelse.

Hvor fornøyd var du med kursene?

■ Veldig fornøyd ■ Fornøyd ■ Litt fornøyd ■ Misfornøyd

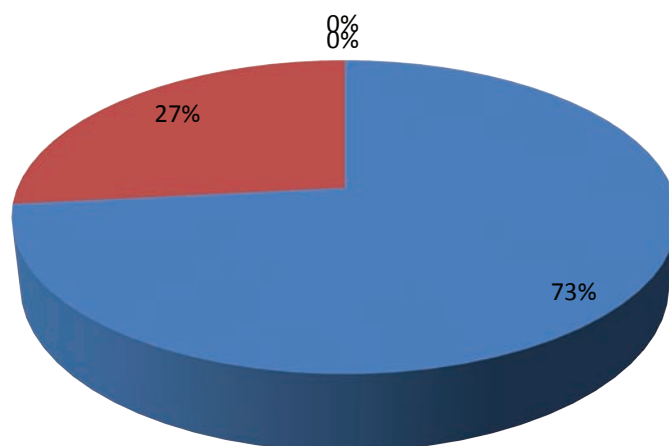

Diagram 7. Kursene for mødrene har vært veldig spennende og mødrene har underveis gitt veldig gode tilbakemeldinger.

Mødre som veiledere

Ønsker du å jobbe som veileder i ditt nærmiljø?

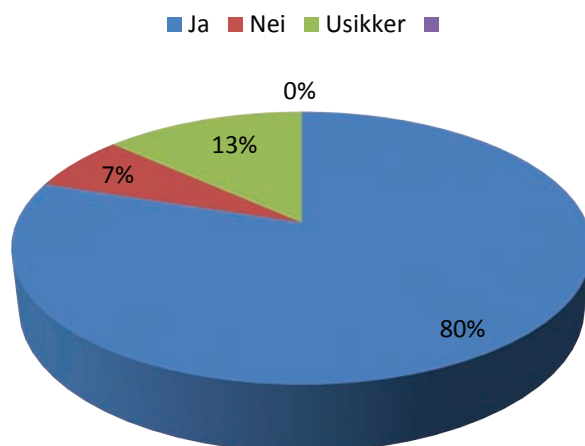

Diagram 8 viser at 80 % av kvinnene som deltok på veiledningskurs ønsket å bli veiledere i sine nærmiljø.

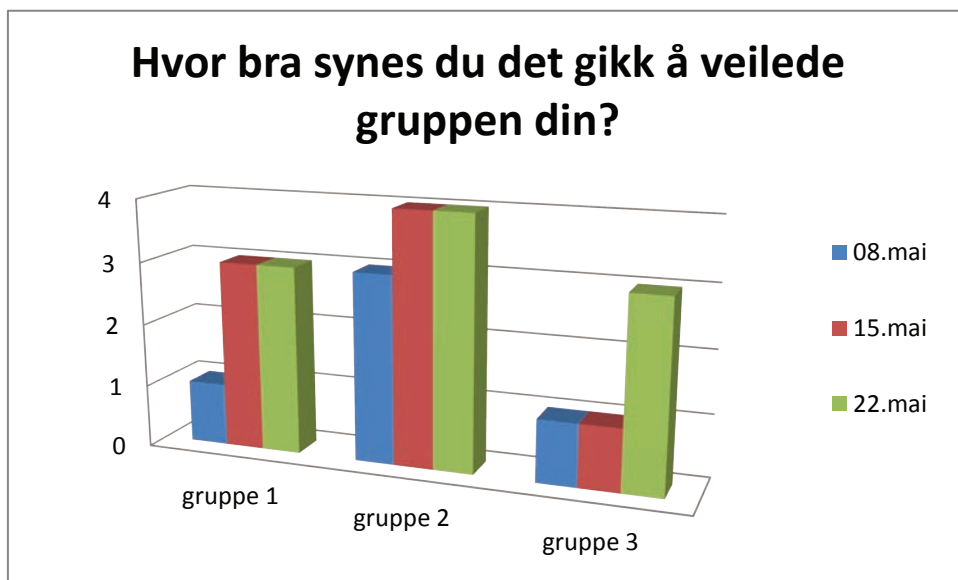

Diagram 9. Fra grafen kan man se en veldig positiv utvikling, hvor kvinnene synes det ble lettere å veilede etter å ha gjort det minst en gang. Dette tar vi som et tegn på at prosjektet er suksessfullt.

6.2 KOMPETANSEHEVING FOR HJELPEAPPARATET

I løpet av prosjektets tre år har vi arrangert 5 kurs for hjelpeapparatet. Vi er veldig fornøyd med responsen på vårt tilbud og antall deltakere med variert bakgrunn. Vi har hatt deltakere fra både første- og andrelinjetjenesten, blant annet NAV, BUP, barnevernet, minoritetsrådgivere fra skoler, helsesøstre og psykologer. I tillegg har vi hatt deltakere fra forskjellige organisasjoner som Redd Barna, Røde Kors, OMOD (Organisasjon mot offentlig diskriminering), krisesentre, samt studenter som studerte til å bli vernepleiere eller sosionomer. Deltakerne kom i hovedsak fra Oslo-området, men vi hadde også deltakere fra andre deler av landet som Kristiansand, Kongsberg og Trondheim. Mange av kursdeltakerne deltok på flere av kursene.

Erfaringer fra de to første kursene vi arrangerte, viste at en tidsramme på tre timer ikke var tilstrekkelig for både forelesning, workshop og diskusjon. Fra kurs 3 la vi derfor på en time ekstra, noe som fungerte bedre. Med den ekstra tiden fikk kurslederne mulighet til å forelese om temaet på en detaljert og rolig måte, og i tillegg ble det bedre tid til spørsmål og diskusjon på slutten. Kursdeltakerne var også fornøyd med denne ekstra timen.

Et av målene med kursene var å ha dialog mellom kursdeltakere og kursledere. Vi merket oss, i løpet av de to første kursene, at kursdeltakerne var relativt stille, og kom med få spørsmål og synspunkter. Vi samarbeidet med kurslederne i forkant av kursene om hvordan vi skulle engasjere kursdeltakerne i diskusjonen. Vi la opp til flere pauser slik at deltagerne kunne snakke med hverandre uformelt. Allikevel var engasjementet ikke så høyt som vi ønsket, med få deltakere som deltok aktivt i debatten. Grunnen til dette kan være mange. Mange i hjelpeapparatet er redd for å si noe som kan bli oppfattet som kritikk av innvandrere og dermed bli stemplet som fordomsfullt.

På kurs 4 ble det derimot mange spennende diskusjoner og det viste seg at mange var uenige med kursledernes synspunkter.

Kurslederne hadde fokusert mye på mangler i norsk hjelpeapparat og kom med kritikk av hjelpearbeidernes håndtering av minoritetsfamilier. En deltaker mente at det var minoritetene som ikke forstod det norske samfunnet og likestilling mellom kjønnene. Hun mente at det var fedrenes ansvar å passe på barna når mor er syk. Hun mente også at innvanderne burde være takknemlige for den hjelpen de får i Norge, og at mange innvanderforeldre har negative holdninger til det norske samfunnet som de overfører til sine barn. Dette ble inngangen til en spennende diskusjon hvor deltagerne engasjerte seg i diskusjonen og kom med mange eksempler fra sin hverdag som hjelpearbeidere. MiRA-Senteret mener at mange av de holdninger som ble uttrykt på kursene bekrefter vårt inntrykk av at det er nødvendig med en kompetanseheving i hjelpeapparatet, da for få har nok kunnskap om minoriteter og migrasjonsprosesser og fordommer florerer. Kursene som har blitt arrangert som del av prosjektet, har vært et viktig bidrag for å forebygge fordommer.

På hvert av kursene ba vi deltakerne fylle ut et evalueringsskjema med følgende spørsmål:

1. Var kurset nyttig for deg?
2. Hvis ja, kan du kort beskrive hva som var mest nyttig
3. Hvis nei, hva kunne ha vært bedre?
4. Er du fornøyd med: Forhåndsinformasjon om kurset, kursinnhold, gjennomføring av kurset
5. Har du forslag til forbedringer?

6.2.1 RESULTATVURDERING/EVALUERING KURS 1. HVA ER VOLD? PSYKISKE KONSEKVENSER VED BRUKEN AV VOLD I BARNEOPPDRA- GELSE

Det var 40 deltakere på kurset, av dem leverte 22 evalueringsskjemaene tilbake.

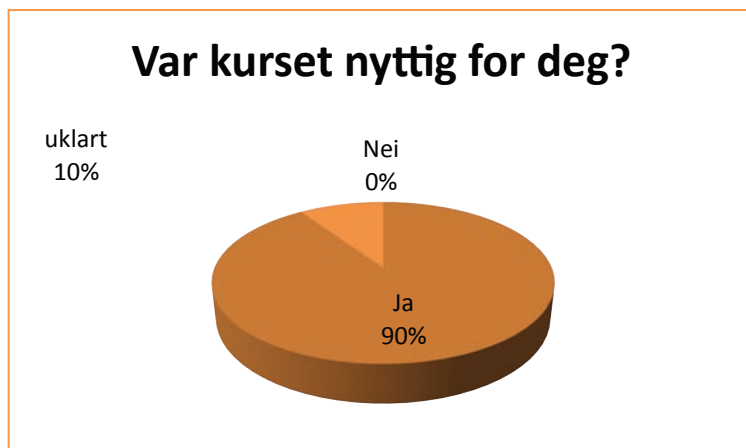

Diagram 10 viser at nesten alle kursdeltakere mente at kurset var nyttig for dem, bare et par stykker ga litt uklare svar, hvor de sa at kurset var litt nyttig, men de kunne mye av informasjonen fra før.

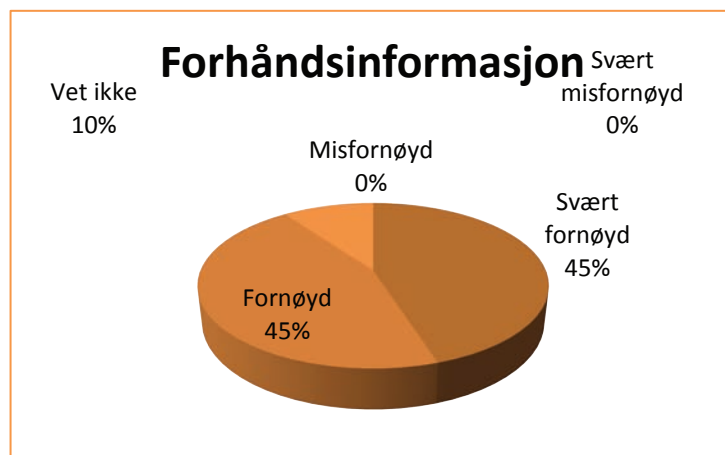

Diagram 11. Det var 20 deltakere som svarte på dette spørsmålet og tabellen viser at en stor prosentandel var fornøyd med forhåndsinformasjon om kurset.

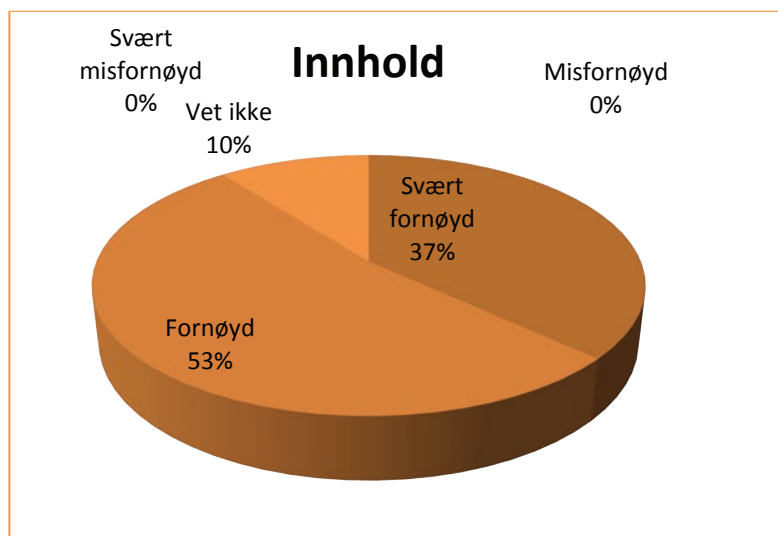

Diagram 12. På spørsmålet Var du fornøyd med kursets innhold, svarte 19 deltakere. 90 % av dem var fornøyd med innholdet i kurset.

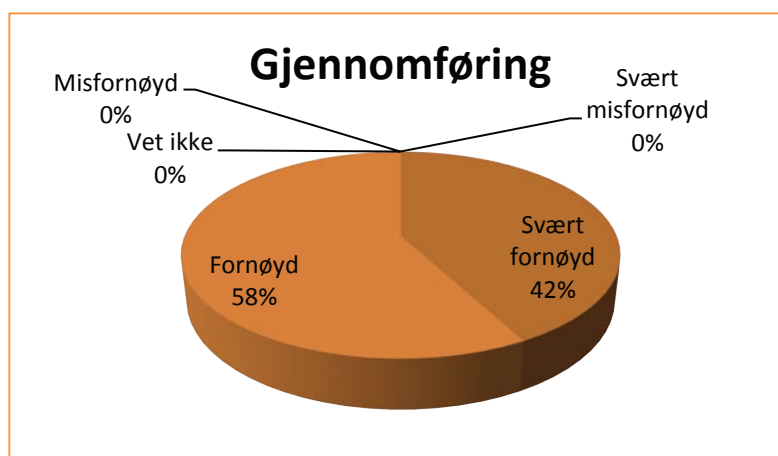

Diagram 13. På spørsmålet, var du fornøyd med gjennomføringen av kurset fikk vi 19 svar. Alle deltakerne var enten svært fornøyd eller fornøyd med gjennomføringen av kurset.

6.2.2 RESULTATVURDERING/EVALUERING KURS 2. MINORITET MØTER MAJORITET – MAJORITET MØTER MINORITET

Det var 35 deltakere på kurset og 20 leverte skjemaene tilbake. De fleste deltakerne på dette kurset var svært fornøyd og mente at kurset var nyttig for dem.

Det mest nyttige var blant annet:

”Bevisstheten rundt voldens påvirkning og de forskjellige forsvarsstadiene og det å være bevisst på å se seg selv i møte med en person som lever med vold”

”I mitt arbeid har vi mest fokus på tilnærminger som LØFT og tilknytningsmetoder, spennende med dette temaet sett fra en annen synsvinkel”

”Fint å få voldsperspektivet fra en som har jobbet mye med dette, og høre gestalt-terapeutens uttrykk på dette”

”Han snakket om mange kjente ting, men som likevel gir refleksjon”

”Forståelse samt anerkjennelse av seg selv og andre”

”Gode, reflekterte tanker godt formidlet”

”Forståelsen for hvordan mennesker med minoritetsbakgrunn opplever hvordan majoriteten møter dem”

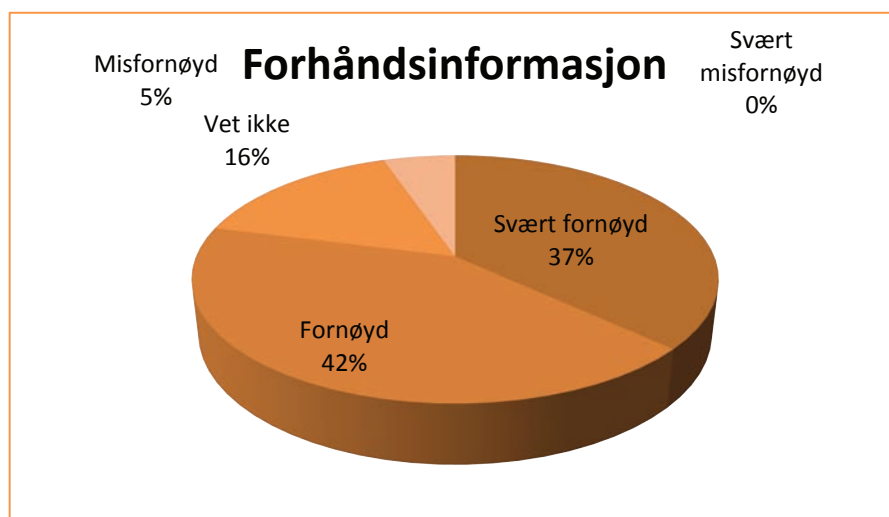

Diagram 14. På spørsmålet var du fornøyd med forhåndsinformasjon om kurset, svarte en stor andel ja, men de som svarte at de var misfornøyd mente de ikke hadde fått informasjon om bytting av kurslokale fra forrige gang. Bortsett fra det, var det noen få som ikke visste om de var fornøyd, men stort sett alle var fornøyd eller veldig fornøyd.

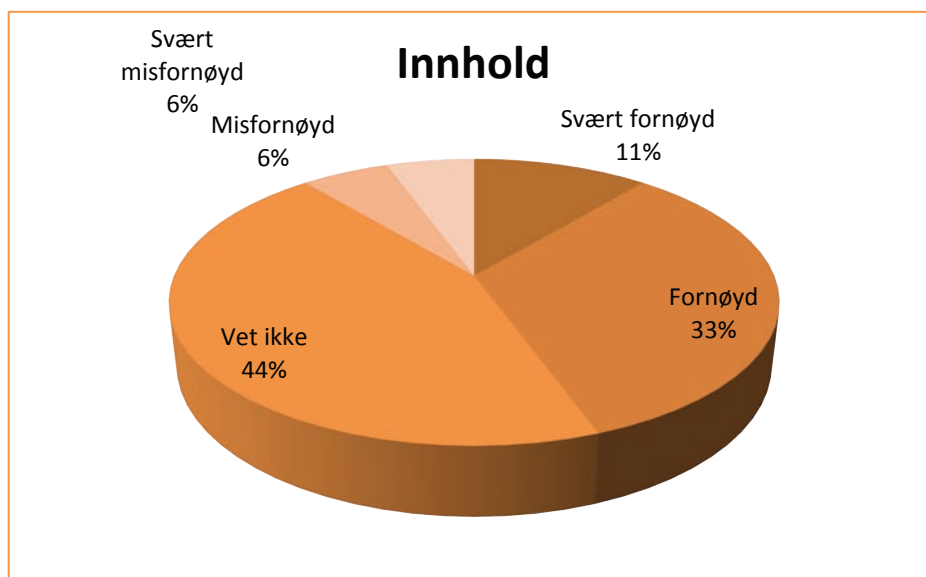

Diagram 23. På spørsmålet ”var du fornøyd med kursets innhold” fikk vi inn 18 svar og av disse svarte 44 % at de var fornøyd eller svært fornøyd med innholdet av kurset.

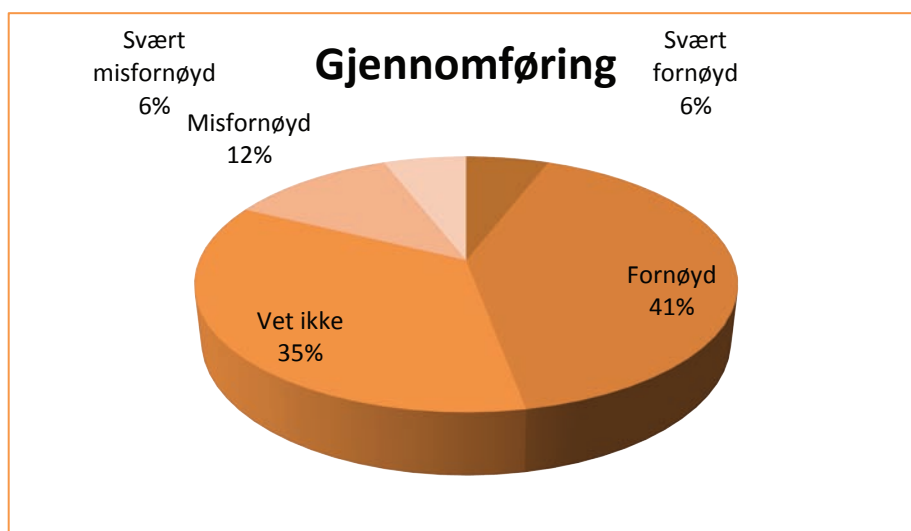

Diagram 24 På spørsmålet, var du fornøyd med gjennomføringen av kurset, fikk vi 17 svar og de fleste var fornøyd med gjennomføringen.

6.2.4 RESULTATVURDERING/EVALUERING KURS 4. MESTRING AV MORSROLLEN! HVORDAN TAKLE PSYKISKE LIDELSER I FAMILIEN

Det var 35 deltakere på kurset og vi fikk inn 18 evalueringsskjemaer. Som nevnt tidligere var det på dette kurset vi fikk i gang en diskusjon om holdninger i hjelpeapparatet. Som man kan se av diagrammene fikk vi også blandet respons på dette kurset.

Diagram 21. På spørsmålet "var kurset nyttig for deg" fikk 18 svar. Her er svarene litt delt, men de fleste mente at kurset var nyttig.

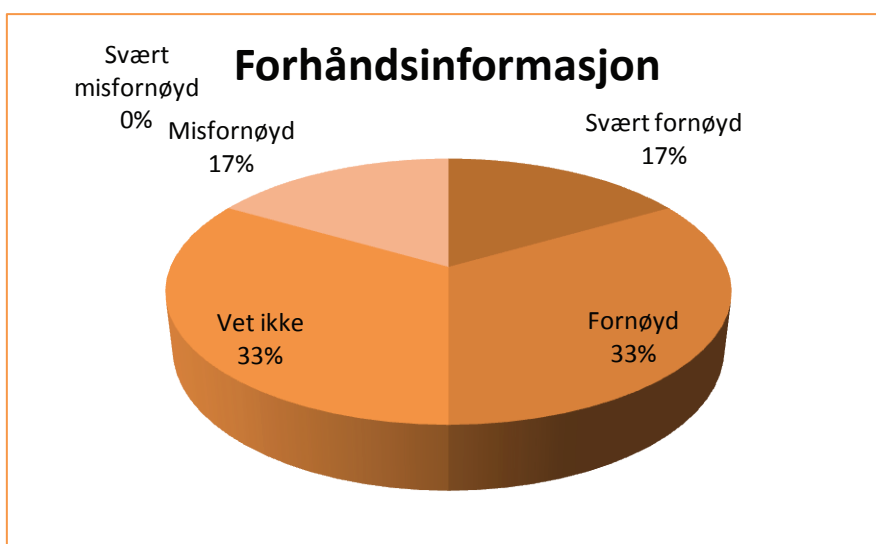

Diagram 22. På spørsmålet "var du fornøyd med forhåndsinformasjon om kurset" fikk vi 18 svar. De fleste var fornøyd med forhåndsinformasjon om kurset.

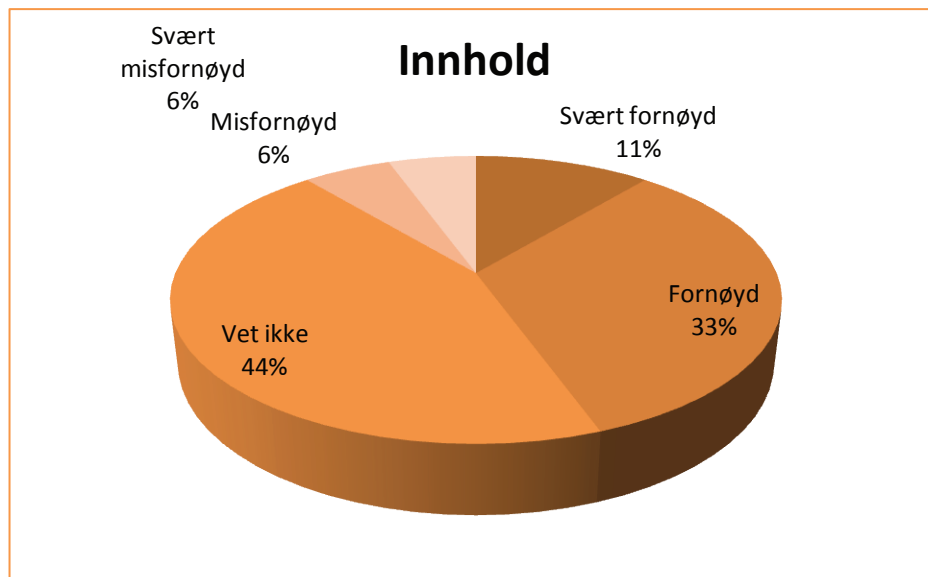

Diagram 23. På spørsmålet ”var du fornøyd med kursets innhold” fikk vi inn 18 svar og av disse svarte 44 % at de var fornøyd eller svært fornøyd med innholdet av kurset.

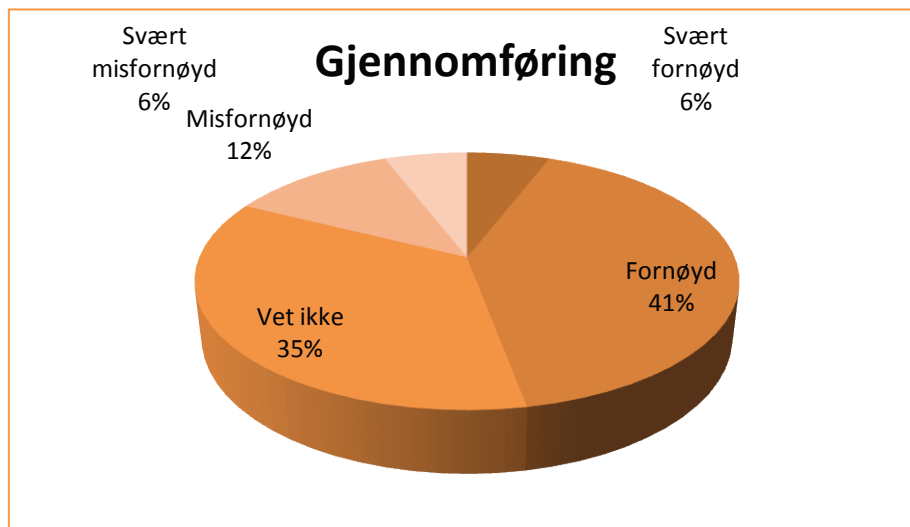

Diagram 24 På spørsmålet, var du fornøyd med gjennomføringen av kurset, fikk vi 17 svar og de fleste var fornøyd med gjennomføringen.

6.2.5 RESULTATVURDERING/ EVALUERING KURS 5. KOMMUNIKASJON MELLOM MINORITETER OG HJELPEAPPARATET

På dette kurset var det 30 deltakere og vi fikk inn 22 evalueringsskjemaer.

Diagram 25. På spørsmålet, var kurset nyttig for deg, fikk vi inn 22 svar og et stort flertall av dem svarte at kurset var nyttig.

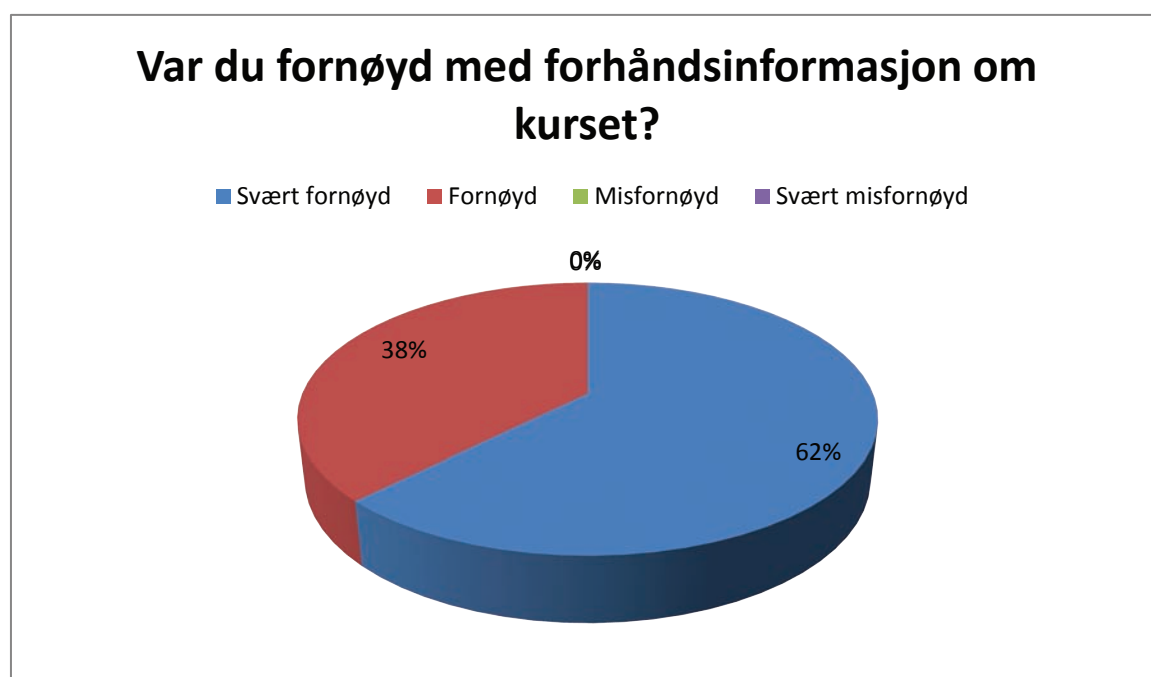

Diagram 26. På spørsmålet, var du fornøyd med forhåndsinformasjon om kurset, fikk vi inn 22 svar og alle var fornøyd med forhåndsinformasjonen.

Var du fornøyd med kursets innhold?

■ Svært fornøyd ■ Fornøyd ■ Misfornøyd ■ Svært misfornøyd

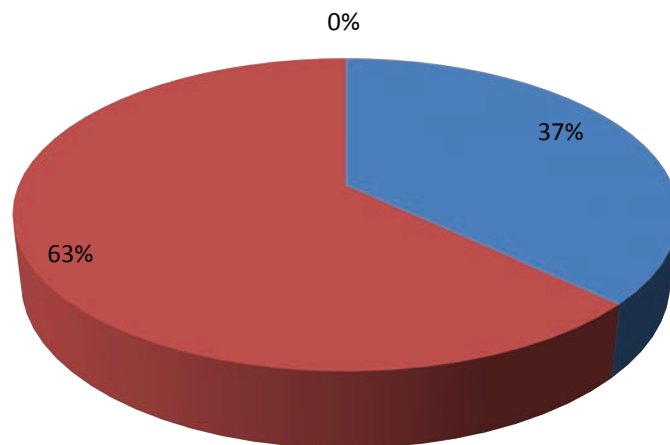

Diagram 27. På spørsmålet, var du fornøyd med kursets innhold, fikk vi inn 22 svar.

Alle var fornøyd med kursets innhold

Gjennomføring av kurset

■ Svært fornøyd ■ Fornøyd ■ Misfornøyd ■ Svært misfornøyd

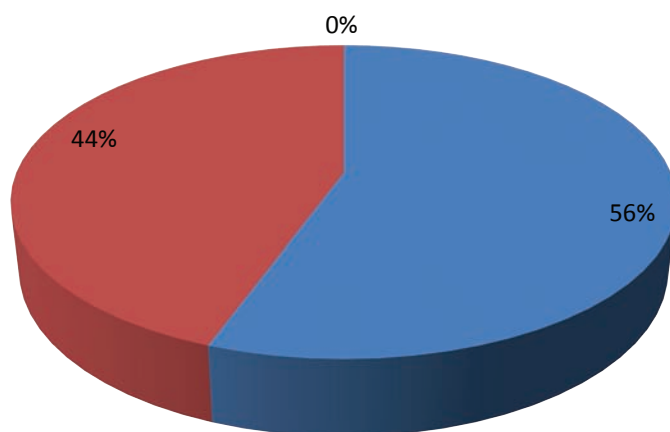

Diagram 28. På spørsmålet om gjennomføring av kurset fikk vi inn 22 svar.

Alle var fornøyd med gjennomføringen av kurset.

6.2.6 RESULTATVURDERING/ EVALUERING NASJONAL DIALOGKONFERANSE – MØDRE OG BARN MED MINORITETSBAKGRUNN OG VOLD I OPPDRAGELSEN.

På dialogkonferansen leverte vi også ut evalueringsskjema. Vi spurte deltagerne om hvor fornøyd de var med konferansens innhold ved å ha fire påstander som de kunne være helt enig, litt enig, litt uenig eller veldig uenig i. Påstandene var som følger:

1. Gode foredrag, interessant informasjon jeg kan ta med meg videre
2. Konferansen skapte en god dialog mellom deltakere
3. Jeg kan tenke meg et videre samarbeid rundt temaet
4. Dialogbordet var lærerikt og spennende

Det var 80 deltagere på konferansen og vi fikk inn 30 evalueringsskjemaer.

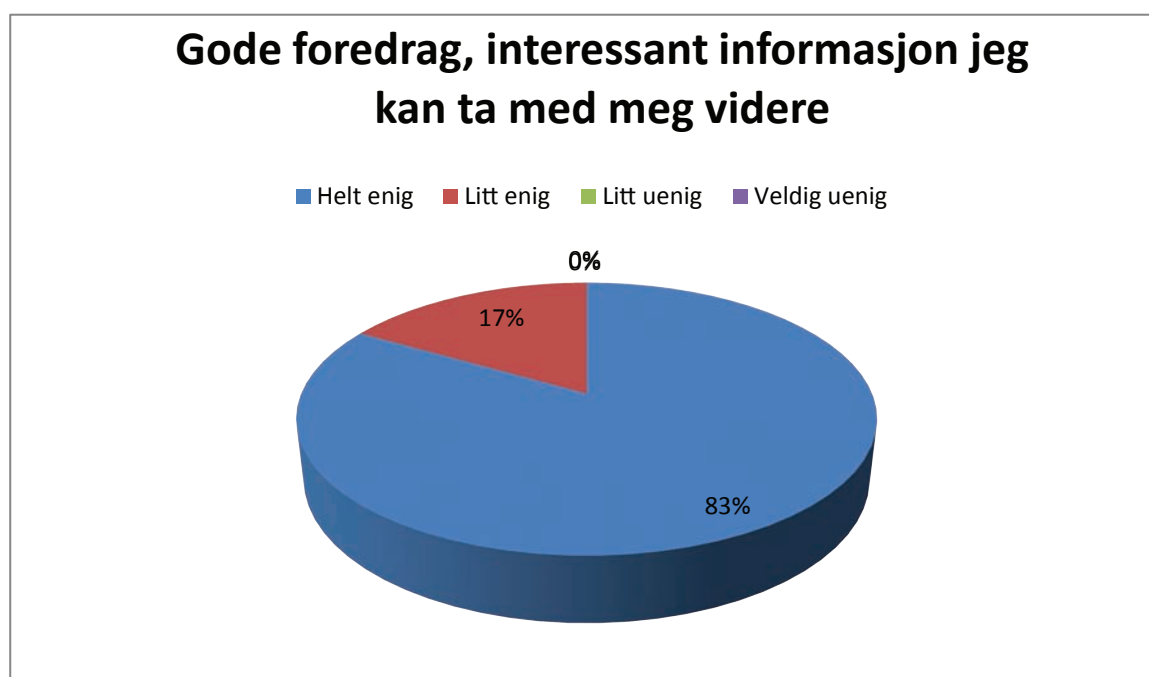

Diagram 29. Som respons på påstanden ”gode foredrag, interessant informasjon jeg kan ta med meg videre” fikk vi inn 30 svar.

Alle var enig i påstanden.

Konferansen skapte en god dialog mellom deltakerne

■ Helt enig ■ Litt enig ■ Litt uenig ■ Veldig uenig

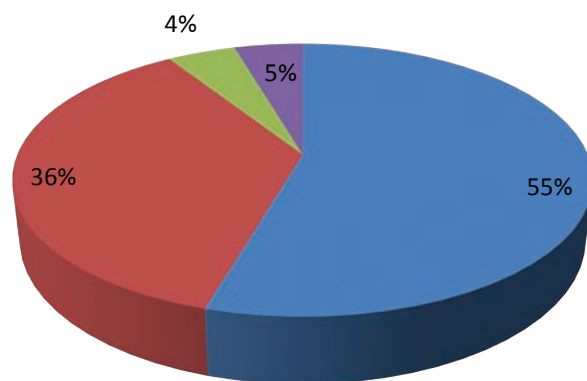

Diagram 30. Som respons på påstanden ”konferansen skapte en god dialog mellom deltakerne, fikk vi 22 svar.

Av disse var det en stor andel som var enig i påstanden om at konferansen skapte en god dialog.

Jeg kan tenke meg et videre samarbeid rundt dette temaet

■ Helt enig ■ Litt enig ■ Litt uenig ■ Veldig uenig

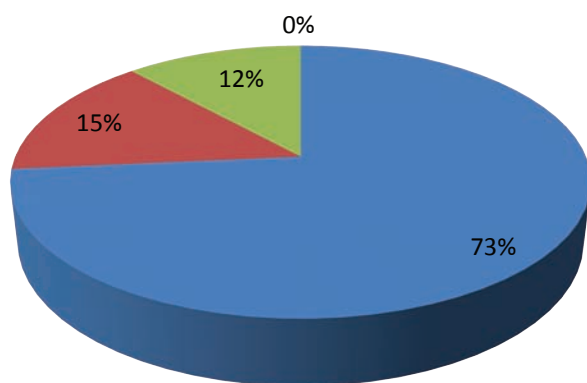

Diagram 31. Som respons på påstanden ”jeg kan tenke meg et videre samarbeid rundt dette temaet” fikk vi inn 28 svar.

Av disse var det en stor andel som kunne tenke seg et videre samarbeid rundt dette temaet.

Dialogbordet var lærerikt og spennende

■ Helt enig ■ Litt enig ■ Litt uenig ■ Veldig uenig

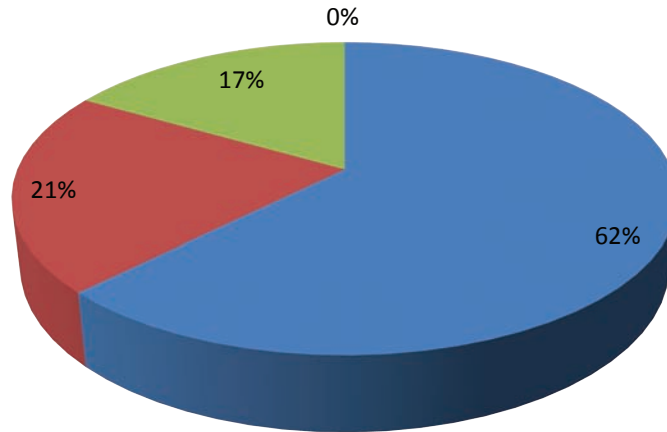

Diagram 32. Som respons på påstanden ”dialogbordet var lærerikt og spennende” fikk vi inn 24 svar.

Av disse var det et stort flertall som var enig i at dialogbordet hadde vært lærerikt og spennende.

Kapittel 7: Oppsummering, konklusjon

og videreføring av prosjektet

Gjennom det treårige prosjektet "Minoriteter og vold – mødre og barn med minoritetsbakgrunn og vold i oppdragelsen" har MiRA-Senteret satt søkelyset på et viktig samfunnsproblem, vold i barneoppdragelsen i minoritetsfamilier.

Prosjektet har skapt økt oppmerksomhet rundt de bakenforliggende faktorene som gjør at det kan være en større grad av vold mot egne barn i minoritetsfamilier. Betydningen av migrasjonsprosessen og marginalisering i samfunnet har blitt grundig diskutert og belyst av mødrene som har deltatt i prosjektet. Kurs og aktiviteter for mødre og barn, med fokus på temaet vold i barneoppdragelsen, har vært med på å øke mødrenes bevissthet om sammenhengene mellom vold i nære relasjoner og barns fysiske og psykiske helsetilstand.

Ved å ha aktiviteter for mødre og barn har vi også fokusert på det faktum at mange minoritetsbarn opplever å ikke ha de samme mulighetene som etnisk norske barn når de kommer hjem fra skolen. Prosjektet har tilbudt barna mange spennende aktiviteter og en arena der de har kunnet føle at de har de samme rettighetene og mulighetene som sine etnisk norske venner. Ved å arrangere kurs for helse- og hjelpearbeidere har vi bidratt til å øke hjelpeapparatets kompetanse på området minoriteter og vold i barneoppdragelsen. Vi har erfart at de profesjonelle hjelperne har vært kunnskapstørste, og den store etterspørselen etter slike tverrfaglige møteplasser viser at det fortsatt er behov

for videreutdanning/kursing av hjelpeapparatet. Et hovedmål for prosjektet gjennom denne tre-års perioden har vært å trene minst 10 minoritetskvinner til å bli veiledere i sine nærmiljø. Vi har ved prosjektets avslutning 8 veiledere. De har fått kunnskap, ferdigheter og verktøy som de bruker for å veilede andre mødre, med hensyn på alternative måter å oppdra barn og bevisstgjøring om hvilke uheldige konsekvenser oppdragervold kan ha for de barna som opplever dette.

MiRA-Senteret har sterk tro på å bruke mødre med minoritetsbakgrunn som ressurser i sine egne nærmiljø. Mødrene har vært nøkkelen til at dette prosjektet har blitt så vellykket. Gjennom mødrene, har vi kunnet sette problematikken rundt oppdragervold i minoritetsfamilier på dagsordenen til de det faktisk gjelder. Minoritetsmiljøenes egne ressurser har blitt utnyttet for å forebygge vold mot barn i minoritetsfamilier. Dette prosjektet har vist at minoritetsmødre er engasjert i barn og deres oppvekstvilkår på lik linje med andre mødre.

MiRA-Senteret har gjennom prosjektperioden utviklet gode metoder for hvordan mødre, som ressurspersoner og spesialister på sitt eget liv, kan brukes for å oppnå harmoniske familieforhold og gode relasjoner mellom generasjoner. Selvstendiggjøring, ansvarliggjøring og empowerment har vært nøkkelford som har hjulpet veilederne i sitt arbeid.

«Mødrene har vært nøkkelen til at dette prosjektet har blitt så vellykket.»

Vi er med! Litt om MiRA-Ressussenter for kvinner med minoritetsbakgrunn

MiRA – Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner er en møteplass for engasjerte og samfunnsaktive kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn. Gjennom fellesskapet er senterets brukere med på å skape, fremme og synliggjøre de ressurser og potensialer minoritetskvinner og -jenter besitter.

Synliggjøringen består i å fremheve mangfoldet av historier, erfaringer og ressurser senterets brukere besitter gjennom aktiv deltakelse i samfunnet: som aktive og likeverdige borgere i samfunnsdebatter, arbeidslivet og på andre sosiale arenaer. MiRA-Senterets målsetting er å fremme aktiv deltakelse i utformingen av et samfunn hvor borgere er likestilte når det gjelder å skape sine egne liv.

Reell likestilling

MiRA-Senteret arbeider med spørsmål relatert til likestilling av minoritetskvinner i Norge. Gjennom juridisk bistand, informasjons- og nettverksarbeid, kursvirksomhet, politisk deltakelse og kulturelle og sosiale aktiviteter søker vi å bedre minoritetskvinnens levekår i Norge.

Synliggjøring

All virksomhet på senteret er rettet mot synliggjøring av de ressurser minoritetskvinner og jenter besitter, som enkeltindivider med mangfoldig bakgrunn, historier, erfaringer og kunnskap. MiRA-Senteret er en ikke-statlig organisasjon som er og partipolitisk uavhengig. Prinsippene om likeverd, likestilling og solidaritet ligger til grunn for senterets arbeid.

Vi tar utgangspunkt i respekt for menneskeverdet, og jobber for og med minoritetskvinnens rettigheter og rettsikkerhet. Trygghet og åpenhet er sentrale verdier i vårt arbeid.

MiRA-Senteret gjenkjennes som faglig habilt. Både senterets brukere, offentlige instanser og andre som henvender seg til senteret for uttalelser skal kunne ha tillit til vår faglige habilitet på områdene vi jobber med.

